

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
ZÁMER

**Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok,
zmena využitia územia**

Investor: LABUDA – ASI s.r.o.

Spracovateľ: RNDr. Helena Barošová, PROEKO - Environmentálne služby
PRODESIGN STUDIO, s.r.o.
LABUDA-ASI s.r.o.
D2R engineering, s.r.o.

OBSAH	STRANA
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI	4
1. Názov	4
2. Identifikačné číslo	4
3. Sídlo	4
4. Oprávnený zástupca obstarávateľa	4
5. Kontaktná osoba, zastupujúca obstarávateľa	4
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE OZÁMERE	4
1. Názov	4
2. Účel	4
3. Užívateľ	4
4. Charakter navrhovanej činnosti	4
5. Umiestnenie navrhovanej činnosti	4
6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti	5
7. Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti	5
8. Popis technického a technologického riešenia činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“	5
9. Zdôvodnenie potreby realizácie činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ v katastrálnom území Hrabušice	9
10. Celkové náklady	10
11. Dotknutá obec	10
12. Dotknutý samosprávny kraj	10
13. Dotknuté orgány	10
14. Povoľujúci orgán	10
15. Rezortný orgán	10
16. Druh požadovaného povolenia návrh. činnosti podľa osobitných predpisov	10
17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice	10
III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	11
1. Charakteristika prírodného prostredia	11
1.1. Klimatické pomery	11
1.2. Abiotické charakteristiky územia	12
1.3. Biota - fauna, flóra a vegetácia	15
1.4. Chránené územia	19
2. Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria	25
2.1. Ekologická stabilita územia a hodnotenie krajiny	25
2.2. Územný systém ekologickej stability	26
3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrno – historické hodnoty územia	28
4. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia	33
4.1. Ovzdušie	33
4.2. Pôdy, podzemné a povrchové vody a radónové riziko	35
4.3. Odpady	36
4.4. Živá príroda	37
4.5. Zdravotný stav obyvateľstva	37
IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI „HRABUŠICE – PODLESOK, ZMENA VYUŽITIA ÚZEMIA“ NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A O MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE	38
1. Požiadavky na vstupy	38

1.1.	Záber lesných pozemkov, pôdy a výruby zelene	38
1.2.	Potreby vody	38
1.3.	Potreba surovín a energií	38
1.4.	Dopravná infraštruktúra a iné nároky	38
1.5.	Iné nároky	38
1.6.	Nároky na pracovné sily	38
2.	Údaje o výstupoch	38
2.1.	Zdroje znečisťovania ovzdušia	38
2.2.	Odpadové vody	38
2.3.	Odpady	39
2.4.	Zdroje hluku	39
2.5.	Zdroje vibrácií, žiarenia, tepla a zápachu	39
2.6.	Iné očakávané vplyvy a vyvolané investície	39
3.	Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie	39
4.	Hodnotenie zdravotných rizík	41
5.	Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na biodiverzitu a chránené územia	41
6.	Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu posudzovania	42
7.	Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice	42
8.	Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území	43
9.	Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti	43
10.	Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie	43
11.	Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala	43
12.	Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi	44
13.	Ďalší postup hodnotenia s uvedením najzávažnejších okruhov problémov	44
V.	POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU	44
1.	Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	44
2.	Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty	44
3.	Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu	44
VI.	MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA	45
VII.	DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU	45
1.	Zoznam textovej a grafickej dokumentácie	45
1.1.	Zoznam príloh	45
1.2.	Zoznam hlavných použitých materiálov	45
1.3.	Literatúra	45
2.	Zoznam vyjadrení a stanovísk	46
3.	Ďalšie doplňujúce informácie	47
VIII.	MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU	47
IX.	POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV	47
1.	Spracovatelia zámeru	47
2.	Potvrdenie správnosti údajov podpisom (pečiatkou) spracovateľa zámeru a podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa	48

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. **NÁZOV:** LABUDA-ASI s.r.o.
2. **IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO:** 36 603 970
3. **SÍDLO:** 053 15 Hrabušice, Obchodná 52/30
4. **OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA OBSTARÁVATEĽA:** Ing. Štefan Labuda, konateľ spoločnosti LABUDA-ASI s.r.o.
5. **OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA OBSTARÁVATEĽA** /od ktorého možno dostať relevantné informácie o navrhovanej činnosti a miesto konzultácie/: Ing. Štefan Labuda
053 15 Hrabušice, Obchodná 52/30
Tel.: +421905357764
Ing. Štefan Labuda
053 15 Hrabušice, Obchodná 52/30
Miesto konzultácie: Hrabušice, Obchodná 52/30

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ZÁMERE

1. **NÁZOV:** Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia
2. **ÚČEL:** Účelom posudzovanej činnosti je transformácia plôch, ktoré sú od roku 2013 využívané ako vzletová a pristávacia plocha pre lietajúce športové zariadenia na osobitné letisko v zmysle novely leteckého zákona. Potrebná je zmena využívania územia (trávnatých plôch) bez stavebných zásahov na rekreačné plochy, na zriadenie osobitného letiska. Uvedená transformácia v prvom stupni schvaľovacieho procesu vyžaduje vydanie rozhodnutia príslušným stavebným úradom.
3. **UŽÍVATEĽ:** LABUDA-ASI s.r.o.
4. **CHARAKTER ČINNOSTI:** Ide o transformáciu jestvujúcich trávnatých plôch využívaných na vzlety a pristávanie ultraľahkých športových lietadiel podľa požiadaviek novelizovaného leteckého zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Činnosť je lokalizovaná v k.ú. obce Hrabušice, v časti Podlesok, mimo zastavaného územia obce, približne 600 - 900 m VSV a SVV od okrajových obytných častí obcí Hrabušice a Betlanovce. Riešené trávnaté plochy, ktoré sú vo vlastníctve navrhovateľa, sú od roku 2013 využívané na základe povolenia Slovenskej federácie ultraľahkého lietania ako vzletová a pristávacia plocha pre lietajúce športové zariadenia. Súčasná potreba rozvoja letectva na športové a rekreačné účely si vyžaduje aj rozvoj technickej infraštruktúry, umožňujúcej prevádzkovanie uvedenej činnosti. Z hľadiska ochrany prírody a krajiny bude činnosť umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Dotknutá lokalita sa nachádza v ochrannom pásme (OP) Národného parku (NP) Slovenský raj, aj keď parcely priamo využívané na vzlety a pristávanie nepatria do OP NP Slovenský raj. V zmysle zákona NR SR 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov patrí takáto činnosť do kapitoly 13: „Doprava a telekomunikácie“, pod položku č. 12, t.j. „Výstavba letísk s hlavnou vzletovou a pristávacou dráhou s dĺžkou do 2100 m“. Činnosť patrí do časti B – zisťovacie konanie.
5. **UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI:** Prešovský kraj, okres Spišská Nová Ves (810), obec Hrabušice (526592), katastrálne územie: Hrabušice (818909), parcely KN-C: 1791/47 a 1791/34, 1791/46 a 1791/10.

6. PREHLADNÁ SITUÁCIA UMIESTNENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Prehľadná situácia umiestnenia stavby v M = 1 : 50 000 tvorí prílohu EK – 01.

7. TERMÍN: začatia transformácie na osobitné letisko	rok 2022
ukončenie transformácie na osobitné letisko	rok 2022
ukončenia prevádzky osobitného letiska	neurčený

8. STRUČNÝ POPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA STAVBY „OSOBITNÉ LETISKO HRABUŠICE – PODLESOK, ZMENA VYUŽITIA ÚZEMIA“

Spoločnosť LABUDA – ASI s.r.o., 053 15 Hrabušice, Obchodná 52/30 pripravuje v zmysle novely leteckého zákona transformáciu plôch v k.ú. obce Hrabušice, v okrese Spišská Nová Ves v časti Podlesok, mimo zastavaného územia obce, približne 700 – 900 m VSV od okrajových obytných častí obce Hrabušice a približne 600 - 800 m SSV od okrajových obytných častí obce Betlanovce. Uvedené plochy sú využívané od roku 2013 ako vzletová a pristávacia plocha pre lietajúce športové zariadenia. Povolenie na takéto využívanie trávnatých plôch vo vlastníctve navrhovateľa vydala Slovenská federácia ultraľahkého lietania. Súčasná potreba rozvoja letectva na športové a rekreačné účely si vyžaduje aj rozvoj technickej infraštruktúry, umožňujúcej prevádzkovanie takejto činnosti. Novelou zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vznikla potreba transformovať takto využívané plochy na osobitné letisko. Transformácia v prvom stupni schvaľovacieho procesu vyžaduje vydanie rozhodnutia príslušným stavebným úradom na zmenu využitia územia na športové a rekreačné účely – zriadenie osobitného letiska. Následne v druhom stupni, zmysle leteckého zákona (§33 odst. 2), budú dopravným úradom stanovené podmienky prevádzkovania osobitného letiska, a to so zohľadnením bezpečnosti leteckej prevádzky. Súhlas na využívanie plôch z roku 2013 je v prílohe EK-08 „Stanoviská“.

Územie, ktoré je predmetom zmeny využitia územia, predstavujú parcely, resp. časti parciel KN-C: 1791/47 a 1791/34, 1791/46 a 1791/10. Sú to parcely v k.ú. Hrabušice, evidované ako trvalé trávne porasty. Parcely sú aj pri využívaní ako vzletová a pristávacia dráha ultraľahkých lietadiel pravidelne kosené, t.j. sú využívané aj na poľnohospodárske účely, na produkciu sena. Predmetom posudzovanej činnosti je pre existujúce plochy, pre jestvujúcu činnosť, legislatívne zabezpečiť potrebnú zmenu využívania územia zo vzletovej a pristávacej plochy na osobitné letisko, bez budovania spevnených plôch. Územie je dostupné z areálu Malý Majer Podlesok, ktorý je taktiež vo vlastníctve navrhovateľa. Malý Majer je dopravne napojený na cestu č. III/3227 Hrabušice - Stratená.

Činnosť je v súlade územným plánom obce. V roku 2013 (10.6.2013) vydala dotknutá obec Hrabušice súhlas na využívanie riešených plôch pre vzlety a prílety ultraľahkých lietadiel (príloha EK-08). V zmysle územného plánu obce Hrabušice (Územný plán obce Hrabušice, december 2016) je pre územný celok UC25, t.j. rozvojové územie pre služby v cestovnom ruchu uvedené, že v kontakte s týmto zastavaným územím sú navrhované športové aktivity bez umiestnenia stavieb. Odporúčané je športové lietanie, jazda na koni, pretekárske dráhy pre nemotorové vozidlá.

Z hľadiska ochrany prírody a krajiny bude činnosť umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Dotknutá lokalita sa nachádza v ochrannom pásme (OP) Národného parku (NP) Slovenský raj, aj keď parcely priamo využívané na vzlety a pristávanie nepatria do OP NP Slovenský raj. Zároveň je táto lokalita od roku 2011 súčasťou Chráneného vtáčieho územia (CHVÚ) Slovenský raj, avšak podobne ako v ochrannom pásme NP Slovenský raj, ani v CHVÚ nie sú priamo plochy pre vzlety a prílety súčasťou tohto chráneného územia. Nariadenie vlády SR č. 69/2016 Z.z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Slovenský raj, jeho zóny a ochranné pásmo bolo prijaté v období, keď sa už to toto územie využívalo pre prevádzku ultraľahkých lietadiel.

Ochrana prírody Slovenského raja sa datuje od r. 1964, kedy tu bola vyhlásená chránená krajinná oblasť, ako prvá vo vtedajšom Československu. Pre nesporné prírodné hodnoty bol Slovenský raj v r. 1988 vyhlásený za národný park. V súčasnosti územie národného parku a jeho ochranného pásma bolo prehodnotené s cieľom zlepšiť kvalitu ochrany prírody národného parku rešpektujúc súčasné podmienky a záujmy udržateľného rozvoja regiónu, priblížiť národný park k európskym štandardom a zároveň zabezpečiť medzinárodné záväzky ochrany územia európskeho významu. V zmysle NV SR č.69/2016 Z.z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Slovenský raj, jeho zóny a ochranné pásmo bolo NV SR č. 23/1988, ktorým bol Slovenský raj vyhlásený za 4. národný park zrušené, sú v tomto chránenom území vymedzené štyri zóny - A, B, C a D. Z územia národného parku sa vyňali plochy v severnej časti územia, ktoré geologicky nepatria do Slovenského raja a nespĺňajú kritériá na zaradenie do národného parku. Výrazne sa zredukovala výmera ochranného pásma národného parku na severe a východe, kde sú vynechané zastavané časti obcí, rozsiahle plochy intenzívne obhospodarovateľných polí alebo premenených lesov. Ochranné pásmo je vytvorené v južnej časti, kde doteraz absentovalo. Dosiaľ platil na území národného parku len 3. alebo vyšší stupeň ochrany, teraz pre zastavané územia obcí v národnom parku platí 2. stupeň ochrany, tieto územia patria do zóny D.

Prevádzková doba plôch pre vzlety a prílety, ako aj prevádzková doba budúceho osobitného letiska je v zmysle leteckých predpisov povolená ráno 20 minút pred východom slnka a večer do občianskeho súmraku. Prevádzkovateľ osobitného letiska v letných mesiacoch uvažuje s prevádzkovou dobou od 06:00 hod. do 20:00 hod., v ojedinelých prípadoch do občianskeho súmraku. Osobitné letisko vzhľadom k svojmu charakteru, nebude využívané v zimnom období v čase, keď sa na uvedenej dráhe a príľahlých pozemkoch bude nachádzať súvislá vrstva snehu.

V zmysle zákona NR SR 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov patrí činnosť transformácie riešených plôch na osobitné letisko do kapitoly 13: „Doprava a telekomunikácie“, pod položku č. 12, t.j. „Výstavba letísk s hlavnou vzletovou a pristávacou dráhou s dĺžkou do 2100 m“. Činnosť patrí do časti B – zisťovacie konanie.

ÚDAJE O ČINNOSTI

ZÁKLADNÉ ÚDAJE – súčasný stav:

Riešená lokalita vzletovej a pristávacej dráhy (VPP) sa nachádza v nezastavanom území obce Hrabušice, severne od turistického centra Podlesok. Plochu tvorí trávnatý porast s miernym sklonom plochy zvažujúcej sa severovýchodným smerom. Sklon v spádnicu neprekračuje 3%. Južne od uvažovanej plochy vedie nezastavaným územím obce Hrabušice cesta č.: č.: III/3227. Zároveň sa tu nachádza športovo - jazdecký areál „Malý Majer“. VPP zo všetkých strán obklopujú trávnaté poľnohospodárske pozemky. VPP je z areálu Malý Majer dopravne napojená poľnou cestou zemnej konštrukcie. Areál je dopravne napojený na cestu č.: č.: III/3227 príjazdovou a výjazdovou komunikáciou.

Samotná VPP je lokalizovaná:

- južne až JJZ od VPP (cca 600 m) sa nachádza rekreačná zóna vrátane kempingu Podlesok,
- v západnom smere (cca 600 - 700 m) sa nachádzajú obytné a rekreačné objekty vrátane poľnohospodárskych budov,
- v SSV smere (cca 700 - 900 m) sa nachádza okraj obytnej zástavby obce Betlanovce,
- vo VSV smere (cca 600 - 700 m) smere sa nachádza okraj obytnej zástavby obce Hrabušice.

Základné údaje o ploche:

- názov schválenej plochy : VPP Hrabušice - Podlesok
- vzťažný bod schválenej plochy : 48° 58' 8,5" – N, 20° 23' 11,7" – E

▪ vzdialenosť od najbližšieho letiska	:	15,5 km
POPRAV - TATRY		
▪ obec Hrabušice	:	1,5 - 2 km
▪ mesto Spišská Nová Ves	:	11 km
▪ nadmorská výška	:	553 m n.m.
▪ charakteristika povrchu	:	trávnatá plocha
▪ prevádzkové smery	:	250 stupňov a 70 stupňov
▪ dĺžka / šírka	:	VPP 300 m / 20 m
▪ smer prevládajúceho vetra,	:	severozápadný smer vetra
meteorologické obmedzenia		
▪ sklon povrchu	:	pozdižny 1 - 2 %
▪ sklon priečny	:	do 3 %
▪ stanovená únosnosť	:	2 700 kg/m ²
▪ vzletové obmedzenia	:	cesta III. triedy - hranicu NP Slovenský
		raj - prelet nad 1000 ft/300 m.
		Pre pristátie využiť RWY 25.
		Nad 1 000 ft/300 m – POPRAD,
		class D TMA

Obchodný názov a adresa správcu schválenej plochy
LABUDA – ASI s.r.o. Obchodná 52/30.

Obrázok č.1: Umiestnenie VPP

Vyznačené prekážky v okolí: Objekt Malý Majer - budova, 053 15 Hrabušice. Poskytované služby - jazdecký areál, a doplnkové služby v cestovnom ruchu (reštaurácia).
Spôsob využívania VPP - rekreačné a športové lety.

VPP je zriadená na trávnatých pozemkoch mimo zastavaného územia obce Hrabušice, severne od cesty č.: č.: III/3227 (obrázok č.1). Miesto VPP je situované tak, aby čo najmenej zaťažovalo okolie. Aj oblasť vzletového a približovacieho priestoru je situovaná čo najviac mimo súvislé zastavané územie obce Hrabušice. Situovanie plochy je vo vzdušnom priestore G, mimo okrsku letiska Poprad Tatry a Spišská Nová Ves. V okolí min. 5 km sa nenachádza žiadna iná schválená VPP. Vzletová a pristávacia plocha má obdĺžnikový tvar o rozmeroch nespevnenej plochy 20 x 300 m. Pozdižny sklon nie je väčší ako 2 %. V smer pristátia predstavuje priemernú hodnotu do 2 %. Priemerný priečny sklon VPP neprevyšuje 3 %. Odtok vody je čiastočne zabezpečený uvedeným priečnym sklonom. Dažďová voda na ploche VPP pri menších zrážkach vsiakne priamo do podmoku.



Navrhovaná VPP má určenú vzletovú a približovaciú rovinu a prechodovú rovinu. Vzletová a približovacia rovina a prechodová rovina súčasného stavu je zakreslená v EK-04.

NAVRHOVANÉ RIEŠENIE

Navrhované územie na zmenu využitia predstavujú parcely v k.ú. Hrabušice, t.j. parcela KN-C 1791/47, trvalý trávny porast o výmere 17 024 m², časť parcely KN-C 1791/34, trvalý trávny porast o výmere 305 m², časť parcely č. 1791/46, trvalý trávny porast, mimo ochranného pásma cesty III/3227 o výmere 7 726 m², časť parcely KN-C 1791/46, trvalý trávny porast o výmere 7 726 m² a časť parcely 1791/10, trvalý trávny porast o výmere 208 m².

Navrhovaný stav predstavuje zmenu využitia územia na rekreačné a športové účely, bez možnosti umiestnenia stavieb. V praxi to znamená využitie trávnatých plôch ako osobitné letisko, ktoré bude slúžiť na športové a rekreačné účely v súlade s podmienkami, ktoré určí dopravný úrad. Osobitné letisko bude predstavovať vzletovú a pristávaciu dráhu o dĺžke 370 m a šírke 18 m. Okolo vzletovej a pristávacej dráhy v pozdĺžnom smere bude zriadený pás vzletovej a pristávacej dráhy o šírke 10 m. Na jej koncoch bude pás predstavovať šírku 25 m. Jej vyznačenie sa vykoná prostredníctvom vizuálnych prostriedkov na označenie osobitného letiska. Z pohľadu stavebného, uvedené vizuálne prostriedky nepredstavujú stavbu v zmysle stavebného zákona. Ako technické zázemie osobitného letiska budú slúžiť objekty zariadenia Malý Majer.

Navrhované územie je dopravne dostupné z účelových komunikácii zariadenia Malý Majer a ďalej po parcelách KN-C 1791/10 a KN-C 1791/34. Samotné využitie územia si vzhľadom k jeho charakteru a dopravnej dostupnosti nevyžaduje výstavbu spevnených plôch na uvedených parcelách. Zariadenie Malý Majer je dopravne napojené na cestu č. III/3227 vjazdom, ktorá tvorí jeho južnú hranicu.

Susedné parcely a časti niektorých dotknutých parciel, ktoré sú potrebné na zriadenie osobitného letiska a ktoré sú predmetom zmeny využitia územia sa nachádzajú v ochrannom pásme NP Slovenský raj. Parcely hraničia aj s ochranným pásmom cesty č.: III/3227, pričom doň nezasahujú.

Ako letecké motory športových lietadiel sa v súčasnosti používajú motory z hľadiska hlukových pomerov porovnateľné s prevádzkou cestných vozidiel, emisne spĺňajúce stanovené limity. Situovanie územia budúceho osobitného letiska, respektíve zmeny využitia územia je navrhované mimo zastavaného územia obce Hrabušice, mimo územia NP Slovenský raj a v súlade s územným plánom obce Hrabušice.

Osobitne letisko budú využívať ultraľahké lietadlá (kategória UL). Typickým predstaviteľom tejto kategórie lietadiel je lietadlo Bristell UL HD s motorom typu ROTAX. Lietadlo Bristell UL HD je dvojseďadlové, jednomotorové, dolnoplošné a celokovovo športovo ľahké. Je to lietadlo s pevným trojkolesovým podvozkom s riaditeľným predným kolesom. Základné parametre konkrétneho lietadla s reg. č. OM-M126 sú nasledovne:

▪ prázdna váha	:	360 kg,
▪ MTOW	:	600 kg,
▪ Motor:	:	ROTAX, typ 912, model ULS 2, štvortaktný, štvorvalcový,
▪ štartovný výkon	:	73,5 kW v trvaní 5 minút, otáčky 5 800 ot/min,
▪ maximalny trvaly výkon	:	69 kW, otáčky 5 500 ot/min,
▪ vrtuľa	:	Fiti ECo Competition 3LR, Ø 1 580 mm, trojlistá, za letu nastaviteľná.

Prevádzková doba budúceho osobitného bude realizovaná v dennej dobe od 06,00 hod. do občianskeho súmraku. Intenzita priletov a odletov bude minimálna. Predpokladá sa s maximálnou intenzitou 10 priletov a odletov denne. Z uvedeného počtu budú 2 odlety a priletý realizované po 18,00 hod. Osobitné letisko vzhľadom k svojmu charakteru nebude využívané v zimnom období v čase, keď sa na uvedených pozemkoch bude nachádzať súvislá vrstva snehu.

INŽINIERSKE SIETE

Pre posudzovanú činnosť nie sú potrebné žiadne inžinierske siete, ani pre súčasnú prevádzku, ani po transformácii na osobitné letisko.

DOPRAVNÉ RIEŠENIE A STATCKÁ DOPRAVA

Dopravné napojenie posudzovanej činnosti je existujúce, je priamo z cesty III/3227, a to príjazdovou a výjazdovou komunikáciou k objektom Malý Majer, ktoré tvoria zázemie

budúceho osobitného letiska. Ďalej napojenie pokračuje po existujúcich poľných cestách zemnej konštrukcie vo vlastníctve navrhovateľa.

TERÉNNE ÚPRAVY, VÝRUBY ZELENÉ, SADOVÉ ÚPRAVY A PARKOVÉ ÚPRAVY

Pre realizáciu osobitného letiska nie sú potrebné žiadne terénne úpravy, nedôjde k výrubom stromov a krov a nebudú potrebné ani iné zásahy do dotknutého územia.

ZÁVER

Vo výkresovej časti Zámeru (prílohy EK - 01 až EK - 05) sú zdokumentované environmentálne a technické údaje popísané v texte, doplnené o ďalšie údaje. V prílohe EK - 06 je fotodokumentácia. V prílohe EK-07 je Akustický posudok a príloha EK-08 zahŕňa povolenia osvedčenia vzletovej a pristávacej plochy (VPP) a iné vyjadrenia k existujúcej VPP, ako aj k novej dokumentácii pre osobitné letisko.

Celá posudzovaná činnosť je v súlade s územným plánom obce Hrabušice. Činnosť je jestvujúca a je prevádzkovaná od r. 2013 na základe povolenia Slovenskej federácie ultraľahkého lietania. Lokalizovaná je v nezastavanej časti obce Hrabušice, v Ochrannom pásme Národného parku Slovenský raj a má jestvujúce dopravné napojenie. Z hľadiska ochrany prírody a krajiny je činnosť umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Parcely vzletovú a pristávaciu dráhu nie sú priamo začlenené do OP NP Slovenský raj, okolité parcely už sú jeho súčasťou. Aj keď ide o jestvujúcu činnosť, je pre potrebnú zmenu využitia územia v zmysle platnej novej legislatívy potrebné transformovať (prekategorizovať) uvedené plochy na osobitné letisko. Z uvedených dôvodov požiadal navrhovateľ o upustenie od variantného riešenia, ktorému príslušný orgán, t.j. Okresný úrad Spišská Nová Ves, Odbor starostlivosti o životné prostredie listom č. OU-SN-OSZP-2021/018220-002 zo dňa 20.12.2021, vyhovel.

9. ZDÔVODNENIE POTREBY REALIZÁCIE STAVBY „OSOBITNÉ LETISKO HRABUŠICE – PODLESOK, ZMENA VYUŽITIA ÚZEMIA“, V k.ú. POPRAD

Spoločnosť Spoločnosť LABUDA – ASI s.r.o. pripravuje v zmysle novely leteckého zákona transformáciu vzletovej a pristávacej plochy umiestnenej mimo zastavaného územia obce v k.ú. obce Hrabušice, v okrese Spišská Nová Ves v časti Podlesok, mimo zastavaného územia obce, približne 600 - 900 m VSV a SVV od okrajových obytných častí obcí Hrabušice a Betlanovce na osobitné letisko. Uvedená plocha je využívaná od roku 2013 ako vzletová a pristávacia plocha pre lietajúce športové zariadenia. Povolenie na takéto využívanie trávnatých plôch vo vlastníctve navrhovateľa vydala Slovenská federácia ultraľahkého lietania. Nakoľko súčasná potreba rozvoja letectva na športové a rekreačné účely si vyžaduje aj rozvoj technickej infraštruktúry, umožňujúcej prevádzkovanie takejto činnosti bola novelou zákona o civilnom letectve stanovená potreba na transformáciu takto využívaných plôch na osobitné letisko. Transformácia si v prvom stupni schvaľovacieho procesu vyžaduje vydanie rozhodnutia o využití územia príslušným stavebným úradom na zmenu využitia územia na športové a rekreačné účely. Následne v druhom stupni, zmysle leteckého zákona budú dopravným úradom stanovené podmienky prevádzkovania osobitného letiska, a to so zohľadnením bezpečnosti leteckej prevádzky. Ide v plnom rozsahu o trvalé trávnaté porasty vo vlastníctve navrhovateľa. Celá transformácia je riešená bez stavebných zásahov. Dráha osobitného letiska bude o 70 m dlhšia ako je súčasná VPP a bude naďalej trávnatá, so súčasným využívaním týchto plôch na produkciu sena. Vyznačenie dráhy osobitného letiska sa vykoná prostredníctvom vizuálnych prostriedkov na jej označenie.

Prevádzková doba budúceho osobitného bude realizovaná v dennej dobe od 06,00 hod. do občianskeho súmraku. Intenzita priletov a odletov bude minimálna. Predpokladá sa s maximálnou intenzitou 10 priletov a odletov denne. Z uvedeného počtu budú 2 odlety a priletý realizované po 18,00 hod. Osobitné letisko vzhľadom k svojmu charakteru nebude

využívané v zimnom období v čase, keď sa na uvedených pozemkoch bude nachádzať súvislá vrstva snehu.

10. CELKOVÉ NÁKLADY

Predpokladané náklady na realizáciu činnosti : „Osobitné letisko“ budú približne činiť:

5 000,00 €

11. DOTKNUTÁ OBEC

Obec Hrabušice, Hlavná ulica 171, 053 15 Hrabušice, okres Spišská Nová Ves

12. DOTKNUTÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Činnosť je situovaná v Košickom samosprávnom kraji

13. DOTKNUTÉ ORGÁNY

Dopravný úrad, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava

Úrad Košického samosprávneho kraja, Odbor regionálneho rozvoja, Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice

Okresný úrad Spišská Nová Ves, Odbor starostlivosti o životné prostredie (ŠVS, ŠSOO, ŠSOH, ŠSoPaK), Štefánikovo námestie č. 5, 052 01 Spišská Nová Ves

Okresný úrad Spišská Nová Ves, Odbor krízového riadenia, Štefánikovo námestie č. 5, 052 01 Spišská Nová Ves

Okresný úrad Spišská Nová Ves, pozemkový a lesný odbor, Štefánikovo námestie č. 5, 052 01 Spišská Nová Ves

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Spišskej Novej Vsi, Brezová 30, 052 01 Spišská Nová Ves

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi, A. Mickiewicza 6, 052 20 Spišská Nová Ves

ŠOP SR Správa NP Slovenský Raj, Štefánikovo námestie č. 9, 052 01 Spišská Nová Ves

Obec Hrabušice, Hlavná ulica 171, 053 15 Hrabušice

14. POVOĽUJÚCI ORGÁN

Obec Hrabušice – stavebný úrad, Hlavná ulica 171, 053 15 Hrabušice

Okresný úrad Spišská Nová Ves, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Štefánikovo námestie č. 5, 052 01 Spišská Nová Ves

15. REZORTNÝ ORGÁN

Ministerstvo dopravy, výstavby Slovenskej republiky, Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava

16. DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Vydanie rozhodnutia o využití územia

17. VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

V zmysle prílohy č. 13 zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. posudzované osobitné letisko nepatrí medzi činnosti, ktoré podliehajú povinnej medzinárodnej posudzovaniu z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie, presahujúcich štátne hranice. Činnosť nepodlieha medzinárodnej posudzovaniu, má miestny charakter, jej nepriaznivé dopady sú minimálne a lokálne a naviac svojím umiestnením vo vnútrozemí neovplyvní táto činnosť žiadnymi dopadmi životné prostredie susedných krajín. Realizácia činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nebude mať nepriaznivý vplyv na životné prostredie presahujúci štátne hranice.

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Pri popise základných informácií o súčasnom stave životného prostredia v lokalite stavby, t.j. v k.ú. Hrabušice sme vychádzali z uvedenej literatúry, z ÚPN VÚC Košického kraja, z územného plánu obce Hrabušice a iných dostupných zdrojov.

1. CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA

1.1. Klimatické pomery

Z hľadiska klímy patrí priamo riešené územie do mierne teplej oblasti, k okrsku mierne teplému, mierne vlhkému so studenou zimou, dolinovému s počtom letných dní v roku pod 50. Podľa mapy klimatickogeografických typov má dotknuté územie kotlinovú klímu mierne chladnú s veľkou inverziou teplôt, mierne suchú až vlhkú. Lokalita umiestnenia stavby sa nachádza v blízkosti rozhrania dvoch subtypov. Ide o subtyp kotlinovej klímy mierne chladnej, ktorá prevláda v obci a okolí v obce Hrabušice, ako aj v riešenom území a o subtyp horskej klímy chladnej. Horská klíma chladná prevláda najmä v južnejších častiach katastra obce, v NP Slovenský raj. V centrálnych najvyššie položených častiach NP Slovenský raj je horská klíma studená. Maximálna hĺbka premrzania pôdy v tejto oblasti, vypočítaná na základe mrazového indexu, je 133 cm.

Tabuľka č. 1: Charakteristické klimatické údaje dotknutého územia

Typ	Kotlinová klíma	Horská klíma
Subtyp	Mierne chladná	Chladná
Suma teplôt 10°C a viac	2100 – 2400	1200 – 1600
Teplota v januári (°C)	- 3,5 až – 6	- 5 až – 6,5
Teplota v júli (°C)	17 až 18,5	13,5 až 16
Ročná amplitúda priemerných mesačných teplôt vzduchu v °C	20 až 24	19,5 až 21
Ročné zrážky [mm]	600 – 850	800 – 1100

Priemerné mesačné údaje o teplote, atmosférických zrážkach a veterných pomeroch sú udávané z najbližšej stanice SHMÚ - zo stanice Poprad. Údaje z tejto stanice sa dajú pre charakteristiku klímy dotknutého územia pre územie lokality stavby (480 – 490 m n. m.) použiť primerane.

Stanica SHMÚ (Poprad) : 695 m n.m.
zemepisná šírka : 49°04'
zemepisná dĺžka : 20°15'

Teplota vzduchu:

*Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu za obdobie 1951 – 1990 a * v r. 2001*

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
-4,8	-3,3	0,4	5,7	10,8	14,0	15,5	14,9	11,3	6,6	1,2	-2,6	5,8°C
*-3,2	*-1,7	*2,7	*6,2	*13,1	*13,5	*17,0	*17,4	*10,0	*9,6	*-0,4	*-6,8	*6,4°C

Vietor:

Priemerná častosť smerov vetra v % za zimné mesiace (XII-II) za obdobie 1961 - 1980:

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezvetrie
3,8	8,4	6,8	10,6	7,7	9,4	29,0	12,7	11,6

Priemerná častosť smerov vetra v % za letné mesiace (VI-VIII) za obdobie 1961 - 1980:

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezvetrie
4,6	12,5	7,4	8,7	6,5	7,9	29,0	15,2	8,2

*Priemerná častosť smerov vetra za rok v % za obdobie 1961 - 1980 a * v r. 2001:*

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezvetrie
4,0	11,1	7,4	9,5	7,2	9,2	29,3	13,7	8,6
*4,6	*10,9	*6,4	*10,4	*6,9	*14,2	*29,7	*16,2	*10,2

Priemerná rýchlosť vetra v m/s za obdobie 1961 - 1980 :

- za zimné mesiace (XII-II) : 4,7 (max. 6,4 západný vietor)
- za letné mesiace (VI -VIII) : 4,2 (max. 5,2 západný vietor)
- za rok : 4,6 (max. 5,8 západný vietor)

Atmosférické zrážky:

*Priemerné mesačné a ročné úhrny zrážok (mm) za obdobie 1951 - 1990 a *v r. 2001:*

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
24	26	28	41	71	91	75	70	46	38	41	30	582
*27,2	*19,0	*41,7	*78,5	*41,5	*93,3	*220,4	*74,5	*84,0	*4,9	*31,5	*19,8	*736,3

Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou s výškou 1 cm a viac (1951/52 - 1980/81)

IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Rok
-	0,2	5,9	16,7	24,4	18,0	11,2	1,2	0,1	-	77,7

Podľa najnovšej klasifikácie (Kol., 2002) patrí územie Hornádskej kotliny, kde je lokalizovaná činnosť do mierne chladného a veľmi vlhkého okrsku s priemernou júlovou teplotou 12–16 °C. Hornádska kotlina je zaradená do mierne teplého a mierne vlhkého kotlinového okrsku so studenou zimou, s priemernou teplotou vzduchu v januári nižšou ako 5 °C, priemernou júlovou teplotou viac ako 16 °C a priemerným počtom letných dní menej ako 50 za rok. Rovnako ako teploty vzduchu aj zrážky závisia od nadmorskej výšky. Najsuchšou časťou je Hornádska kotlina, ktorá je v zrážkovom tieni s ročným úhrnom zrážok okolo 650 mm. Smerom na juh množstvo zrážok s pribúdajúcou výškou rapídne stúpa a zvyšuje sa najmä počet zrážkových dní. Náhorné plošiny Slovenského raja majú ročný priemer zrážok viac ako 900 mm a najvyššie položené vrcholy v juhozápadnej časti územia viac ako 1 000 mm zrážok. Z tohto množstva pripadá približne 64 % na vegetačné obdobie. Priemerná výška snehovej pokrývky v nižšie položených častiach (do 800 m n. m.) je 8,1 cm. Vo vyšších nadmorských výškach (náhorné plošiny) je 15,6 cm. V celej oblasti prevláda západné až severozápadné prúdenie vzduchu. Priemerná ročná rýchlosť vetra v nižších polohách je do 3 m.s⁻¹, vo vyšších polohách do 5 m.s⁻¹.

1.2. Abiotické charakteristiky územia

Podľa **geomorfologického členenia** (E. Mazúr, M. Lukniš) patrí priamo riešené územie do oblasti Fatransko – tatranskej, k celku Hornádska kotlina, k oddielu Vikartovská priekopa. Územie južnejšie od riešených plôch, na území NP Slovenský raj, ktoré môže byť prípadne vplyvom činnosti ovplyvnené, patrí do oblasti Slovenské rudohorie, k oddielu Spiško – gemerský kras k časti Slovenský raj.

Reliéf - Severná časť katastra obce Hrabušice, do ktorej je umiestnená aj posudzovaná činnosť je využívaná prevažne na poľnohospodárske účely. Leží na rovinatom až pahorkatinovom reliéfe Hornádskej kotliny. Povrch dotknutého územia má charakter veľmi mierne zvlnenej roviny. Povrch terénu je v širšom záujmovom území porušený antropogénnou činnosťou, eróziou, zamokrením, v údolí Hornádu aj inundáciou. Svahové deformácie sa v riešenom území, ani v širšom záujmovom území nevyskytujú.

Reliéf južných častí katastra obce Hrabušice, v NP Slovenský raj, je výrazne odlišný. Slovenský raj je v prevažnej časti tvorený vápencami a dolomitmi, z menšej časti tiež bridlicami a má tri základné formy reliéfu - krasový, riečnokrasový a riečny reliéf.

Geologické pomery - na geologickej stavbe záujmového územia sa podieľajú treťohorné horniny – flyšové súvrstvie centrálno-karpatského paleogénu, ktoré tvoria predkvartérne podložie v lokalite stavby a v jej okolí a prevažne druhohorné horniny v Národnom parku Slovenský raj. Povrch územia pokrývajú kvartérne deluviálne, fluviálne, proluviálne a antropogénne sedimenty.

Kvartér je v širšom území zastúpený na svahoch deluviálnymi sedimentmi a proluviálnymi sedimentmi, v alúviu rieky Hornád prevažne fluviálnymi sedimentmi a sú tam zastúpené aj zvyšky starých riečnych terás. Ku kvartérnym sedimentom radíme aj antropogénne sedimenty.

Deluviálne sedimenty sa nachádzajú na medziriečnych chrbtoch, v posudzovanej lokalite, v obci Hrabušice a jej okolí, t.j. na svahoch priľahlých kopcov. Ide o najčastejší a plošne aj objemovo najrozšírenejší typ kvartérnych sedimentov. Ide o zmes deluviálno-soliflukčných svahovín a sutín od balvanovito-blokovitých, kamenitých, piesčito-kamenitých i piesčitých cez hlinito-kamenité a hlinito-piesčité až po výlučne hlinité polygenetické svahové hliny. Dosahujú hrúbku 1 až cca 4 m. Zastúpené sú ílmi a štrkovitými ílmi, piesčitými ílmi tuhej až pevnej konzistencie, miestami však aj mäkkej konzistencie.

Proluviálne sedimenty sa vyskytujú východnejšie od posudzovanej lokality a sú zastúpené hlinitými až piesčito-hlinitými štrkami s úlomkami hornín v stredných náplavových kužeľoch s hrúbkou od 1,5 až do 6-8 m.

Fluviálne sedimenty vyplňujú dná údolí tokov Hornád, Veľká Biela voda a ich prítokov a tiež tvoria terasové stupne rieky Hornád. Majú vyvinutú tak nivnú ako aj korytovú fáciu. Charakteristická je ich rovnorodosť, dobrá vytriedenosť materiálu a zvodnenosť. Tvorené sú piesčitými ílmi, ílmi, ílovitými a piesčitými štrkami, v údolí rieky Hornád môžu obsahovať aj organické sedimenty. Hrúbka týchto sedimentov sa pohybuje cca od 1 do 3 m.

Antropogénne sedimenty sa nachádzajú najmä v intraviláne obce Hrabušice, v mieste komunikácií, realizovaných podzemných inžinierskych sietí a všade tam, kde bolo územie postihnuté ľudskou činnosťou. Dosahujú rôznych hrúbok prevažne od 0,5 až cca do 3 m prípadne aj viac. Sú značne nehomogénne, značne stlačiteľné, slabo skonsolidované. Zastúpené sú štrkami, hlinami, ílmi s rôznym podielom komunálneho a stavebného odpadu.

Predkvartérne podložie v lokalite posudzovanej činnosti patrí treťohorným sedimentom, vekom prevažne strednému až vrchnému eocénu. Ide o sedimenty a horniny centrálno-karpatského paleogénu. Paleogén je budovaný sedimentmi centrálno-karpatského flyša, ktorý je v okolí Hrabušíc zastúpený sedimentmi ílovcového súvrstvia a JZ od obce, až za lokalitou posudzovanej činnosti, nadväzujú na ílovcové súvrstvie sedimenty bazálneho paleogénu. Ílovcové súvrstvie je zastúpené hutianskym súvrstvom, v ktorom sú ílovce v absolútnej prevahe nad pieskovcami a zlepenkami. Ide o sivé až hnedosivé pieskovce, sivé ílovce a ílovité bridlice. V súvrství sú v prevahe ílovce nad pieskovcami. Bazálny paleogén je budovaný zlepenkami a pieskovcami. Na povrch územia v riešenej lokalite ani v jeho okolí paleogén nikde nevystupuje.

Na predkvartérnom podloží územia NP Slovenský raj sa prevažne podieľajú horniny druhohôr (mezozoika). Sú to vápence, dolomity, kremence, pestré bridlice a pieskovce a v ochrannom pásme aj horniny kryštalinika (granodiority) spišsko-gemerského paleozoika (pieskovce, kremence, bridlice, fylity, diabasy a diabasové tufy). Podiel na predkvartérnom podloží NP Slovenský raj majú aj treťohorné sedimenty vnútrokarpatského paleogénu (zlepence, pieskovce, vápenaté ílovce), podobne, ako je to v lokalita stavby.

Hydrogeologické pomery - širšieho záujmového územia sú odrazom geologicko-tektonickej stavby územia a litologického zloženia hornín, budujúceho územie. Sedimenty paleogénu – ílovce - sú nepriepustné. Pieskovce miestami obsahujú puklinovú, resp. pórovú podzemnú vodu, avšak táto sa nachádza len v niektorých hlbších horizontoch a je prevažne napätá. Deluviálne a antropogénne sedimenty podzemnú vodu prakticky neobsahujú, sú

nepriepustné. Naopak, fluviálna výplň tokov a rieky Hornád je zvodnená, hlavne poloha korytových hlinito-piesčitých štrkov a pieskov. Hydrogeologické pomery v území NP Slovenský raj sú odlišné, a výrazne podmienené geologickou stavbou. Ide o rôzne krasové vplyvy na podzemné vody a ovplyvňuje ich aj dynamika terénu.

Pôdny fond dotknutého územia tvoria pôdy kotlín. V nive rieky Hornád tvoria pôdny kryt semiterestrické pôdy, prevažne nívne pôdy, miestami glejové pôdy zväčša na nekarbonátových aluviálnych uloženinách. Zamokrené rovinaté polohy Hornádskej kotliny, najmä vo východnej časti katastrálneho územia obce Hrabušice, vytvárajú vhodné podmienky pre vznik pseudoglejov (pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé; zo sprašových hlien a svahovín) a organozemí (organozeme slatinné a slatinné glejové nasýtené až karbonátové; zo slatinných rašielín). Geologická stavba a reliéf Slovenského raja podmienili vývoj a vznik prevažne rendzín (rendziny a kambizeme rendzinové, sprievodné litozeme modálne karbonátové lokálne rendziny sutinové; zo zvetralín pevných karbonátových hornín).

V mieste posudzovanej činnosti ide prevažne o rendziny. Z hľadiska kvality pôdy vyjadrenej BPEJ (bonitovaná pôdna - ekologická jednotka) ide v na riešených plochách o pôdy s BPEJ č.7 (0987242), t.j. ide o pôdy chladného a vlhkého regiónu. Hlavnou pôdnou jednotkou v území sú rendziny a rendziny kambizemné stredne hlboké na vápencoch a dolomitoch, stredne ťažké až ťažké.

Hydrologické pomery - z hľadiska hydrologických pomerov je územie, v ktorom bude lokalizovaná činnosť odvodňované riekou Hornád, jej prítokom Veľká Biela voda. Rieka Hornád patrí do zbernej oblasti Tisy.

Hornád pramení na východných svahoch nízkotatranskej rázsochy na Jedlinskej v nadmorskej výške okolo 1 050 m n.m. nad Vikartovcami. Od svojho prameňa smeruje krátko severným smerom, pri obci Vikartovce už v Hornádskej kotline sa stáča východným smerom, preteká obcami Vikartovce, Spišské Bystré, Spišský Štiavnik a Betlanovce. Pri obci Hrabušice tok rieky Hornád vstupuje na územie Slovenského raja, preteká tzv. antecedentným údolím – Prielom Hornádu, ktorý bol vytvorený zarezávaním do tvrdého horninového podkladu počas postupného vyzdvihovania Slovenského raja. Pri obci Smižany toto územie opäť opúšťa a smeruje východným smerom na územie Hornádskej kotliny. Východným smerom tečie až po Kysak, kde odbočuje na juh a všeobecne týmto smerom pokračuje až po štátnu hranicu, kde opúšťa po 186,3 km toku Slovensko. Jeho spádová krivka vykazuje veľké nepravidelnosti, najmä v prielomových úsekoch. Odvodňuje časť Levočských vrchov, Branisko, Čiernu horu, časti Šarišskej vrchoviny, Čerchovských vrchov a Slánskych vrchov z ľavej strany, východnú časť Slovenského rudohoria z pravej strany, ako aj Hornádsku a Košickú kotlinu.

V pramennej oblasti Hornád prijíma mnoho malých prítokov, najmä z nízkotatranskej skupiny Kráľovej hole. Z prítokov v katastrálnom území obce Hrabušice je hľadiska dĺžky toku a vodnosti najvýznamnejší pravostranný prítok Veľká Biela voda. Pri prechode cez širokú Hornádsku kotlinu a ďalej až po Margecany prijíma okrem Levočského potoka len krátke, nerozvetvené potoky. Pri Margecanoch sa stretáva s Hnilcom, svojím najväčším pravostranným prítokom a v Košickej kotline sa spája so svojím najväčším prítokom Torysou. Pod ústím Torysy priberá Hornád ešte posledný väčší prítok - Olšavu. Hornád možno označiť za sústavu s pomerne dobre vyvinutou sieťou hlavných prítokov, ktoré však majú slabo vyvinuté sústavy pobočiek.

Hornád - základné údaje:

- | | | |
|----------------------------------|---|---|
| • plocha povodia | : | 4 351 km ² |
| • priemerný prietok | : | Q = 30,9 m ³ /s |
| • minimálny prietok | : | Q _{min} = 4,63 m ³ /s |
| • maximálny prietok za 100 rokov | : | 675 m ³ /s |

Územie Národného parku Slovenský raj vrátane jeho ochranného pásma patrí do povodia Hornádu. Odvodňujú ho dva väčšie toky, a to v severnej časti územia je to rieka Hornád, a v južnej časti územia je to prítok Hornádu - rieka Hnilec. Povodie Hornádu patrí do úmoria Čierneho mora. Medzi väčšie prítoky Hornádu patrí v katastri obce Hrabušice jeho ľavostranný prítok Hrabušický potok a pravostranný prítok vodný tok Veľká Biela voda, pritekajúca zo Slovenského raja.

Vodný tok Hornád odvodňuje celú Hornádsku kotlinu a vodný tok Hrabušický potok odvádza povrchové vody zo severnej časti katastrálneho územia obce Hrabušice. Vybrané charakteristiky vodného toku Hornád a jeho pravostranného prítoku Veľká Biela voda v okolí obce Hrabušice sú (Hydroekologický plán – HEP povodia Hornádu, 2002) sú tabuľke č.2.

Tabuľka č.2: : Bilančné charakteristiky povodia toku Hornád

Tok-profil Hornád	Druh profilu	Plocha povodia A	Zrážky	Odtok	Roz- diel	Odtok koef. φ	Špecifický odtok q_a	Priemerný prietok Q_a
		km ²	Mm	mm	mm		l.s ⁻¹ km ²	m ³ .s ⁻¹
Hranovnica	V,K	113,50	850	311	539	0,37	9,87	1,120
Hrabušice	V,K	219,60	803	310	493	0,39	9,84	2,16
Smižany	V,K,B	333,04	807	329	478	0,41	10,42	3,47
Tok-profil Veľká Biela voda	Druh profilu	Plocha povodia A	Zrážky	Odtok	Roz- diel	Odtok koef. φ	Špecifický odtok q_a	Priemerný prietok Q_a
Hrabušice	V	40,17	878	448	430	0,51	14,19	0,57

Zdroj: Hydroekologický plán (HEP) povodia Hornádu, 2002

V okrese Spišská Nová Ves je Hornád č. 5 losovým-P revírom č. 4-0670-4-1. Ide o čiastkové povodie rieky Hornád od železničného mosta pod Spišskou Novou Vsou po ústie potoka Teplično v obci Betlanovce.

Veľká Biela voda odvodňuje riešené územie. Je to pravostranný prítok Hornádu. Má dĺžku 13 km. Je najvýznamnejším tokom v Slovenskom raji. Odvodňuje významné doliny západnej časti a to Veľký Sokol, Piecky a Suchá Belá. Na dolnom toku meandruje a do Hornádu sa vlieva na začiatku prielomu Hornádu. Pramení v Slovenskom raji na severozápadnom úpätí vrchu Kopanec (1 132,0 m n. m.), juhovýchodne od obce Vernár v nadmorskej výške cca 800 m n. m. Tečie na začiatku na SV od osady Podlesok na východ. Pravostrannými prítokmi sú Štvrtocký potok, Sokol, Píľanka, prítok z doliny Zadná diera a Suchá Belá a ľavostranným prítokom je prítok z Čiernej doliny.

V okrese Spišská Nová Ves je Veľká Biela Voda č. 1 je rybárskym losovým-P revírom 4-3120-4-1. Ide o čiastkové povodie potoka Veľká Biela Voda od ústia pri obci Hrabušice po lesovňu Sokol. Organizácia - LESY OZ Prešov.

1.3. Biota - vegetácia, flóra a fauna

POTENCIÁLNA VEGETÁCIA:

Geobotanické členenie územia bolo realizované podľa Geobotanickej mapy Slovenska (Michalko a kol., 1987). Geobotanická (vegetačná) mapa SR je mapou vegetačno-rekonštrukčnou. Je výsledkom využitia znalostí o vegetácii v prírodných podmienkach územia a dlhodobého postupného výskumu v prírode. Súčasná potenciálna prirodzená vegetácia (predpokladaná vegetácia) je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov vyvinula na určitom biotope, keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Teoretický základ koncepcie vegetačných jednotiek je založený na druhovom zložení vegetácie a opiera sa o koncepciu význačných a diferenciálnych druhov syntaxonomických jednotiek. Mapové jednotky berú do úvahy fytocenologický a ekologický základ.

Na území obce Hrabušice a jej blízkom okolí, ako aj v riešenom území, sa vyskytuje prevažne spoločenstvo rastlín **CP** (*Dubovo – hrabové lesy lipové*), ktorom sa nachádzajú aj malé ostrovčekovité výskyty spoločenstva **Qs** (*dubové subxerothermofilné a borovicové xerofilné lesy*). V nivách miestnych tokov a v nive Hornádu, v časti pretekajúcej cez obec, sa vyskytuje spoločenstvo **AI** (*lužné lesy podhorské a horské*). Malé výskyty spoločenstva **S** (*Slatiniská*) sa taktiež vyskytujú v spoločenstve **CP**, v blízkosti obce.

Vo vzdialenejších polohách katastra obce sa vyskytujú spoločenstvá **PA** (*Jedľové a jedľovo – smrekové lesy* - výskyt JZ ďalej od obce) a **CF** (*Bukové lesy vápnomilné* – výskyt južne a JV ďalej od obce v NP Slovenský raj). Nakoľko veľká časť NP Slovenský raj patrí do katastra obce Hrabušice uvádzame (bližšie nepopisujeme) aj výskyt ďalších spoločenstiev v tomto chránenom území. Ide o spoločenstvá **F** (*Bukové lesy kvetnaté*), **Fm** (*Bukové kyslomilné lesy horské*), **Pi** (*Bukovo – borovicové lesy a ostrevkové spoločenstvá*), **Ac** (*javorové horské lesy*) a **L** (*Smrekovo-smrekovcové lesy a trávinné spoločenstvá*). Sú tu aj výskyty **T** (*výskyt tisu červeného*). V spoločenstve **CF** v Slovenskom raji sú aj enklávy spoločenstva **PA**.

CP - *Dubovo – hrabové lesy lipové*

V severných kotlinách Slovenska (aj v Hornádskej kotline) sa porasty z okruhu dubovo – hrabových lesov líšia od ostatných. Dnes sú to už iba menšie zvyšky niekdajších viac rozšírených lesov. Sú silne antropogenizované. Vnútrokarpatské kotliny majú z vegetačného hľadiska svojrázne geografické prostredie. Sú suchšie, nakoľko sú v dažďovom tieni pohorí. Zastúpenie drevín závisí od konkurenčných vzťahov. Listnáče (najmä lipa a dub) dosahujú pri dobrom raste rovnakú úroveň ako smrek. Lesné plochy sa tu relatívne ľahko premieňajú na lúky, preto je tu kultúrna krajina s poliami, lesmi a lúkami a s pomerne hustým osídlením, v dotknutom území predstavujú len torzá niekdajších rozšírených lesov. Aj území, v ktorom je lokalizovaná činnosť, sú iba zvyšky kedysi viac rozšírených lesov. Z drevín sa tu vyskytujú smrek / *Picea abies* /, borovica sosna / *Pinus sylvestris* /, smrekovec opadavý / *Larix decidua* /, jarabina / *Sorbus aucuparia* /, lipa / *Tilia cordata* /, okrajovo možno nájsť hrab / *Carpinus betulus* /. Oblasti s výskytom tejto vegetačnej jednotky sú silno poznačené antropogénnou činnosťou. V posudzovanej lokalite sa nachádza spoločenstvo nelesnej stromovej a krovitej zelene – krajinná zeleň.

Qs - *Dubové subxerothermofilné a borovicové xerofilné lesy*

Táto jednotka reprezentuje borovicové lesy lesostepného charakteru (subboreálna skupina). Podobné borovicové lesy sú v suchých alpských dolinách. Považujú sa za reliktné spoločenstvá postglaciálnej teplej doby. Skupina suchomilných borovicových lesov na vápencových podložiach patrí takisto do širšie chápanej skupiny borovicových sucholesov, ktorá má súvislé prechody do európskych a ázijských lesostepí. Preto významnú úlohu tu majú druhy lesostepné so submediteránnym charakterom a druhy zmiešaných lesov východoeurópskej kontinentálnej oblasti. Jednotka je maloplošná a z vývojového hľadiska našej flóry významná. Má aj reliktné druhy.

AI - *Lužné lesy podhorské a horské*

Do tejto jednotky sú zahrnuté pobrežné jelšové a jaseňovo-jelšové lužné lesy a spoločenstvá krovitých vrb. Spoločenstvá tejto jednotky sú pokračovaním vrbovo - topoľových lužných lesov (majú mnoho spoločných ekologických a cenologických znakov) na alúviách v úzkych údolných nivách na stredných a horných tokoch riek, a to zväčša v extrémnejších klimatických podmienkach, najmä na strednom a severnom Slovensku. Ekologicky sa viažu na alúviá potokov podmáčaných prúdiacou podzemnou vodou alebo ovplyvňovaných častými povrchovými záplavami. Krovinné vrbiny sú pionierskymi spoločenstvami na mladých riečnych naplaveninách lemujúcich brehy vodných tokov. Krovinnú vrstvu tvoria vrba trojtyčinková, vrba krehká, lokálne aj vrba sivá. Z ďalších kríkov je najhojnejšia jelša sivá. Druhovité zloženie bylinného poschodia je pestré, pretože k hygrophilným a subhygrophilným rastlinám – záružlie horské, pichliač zelinový, bodliak lopúchovitý, pichliač potočný, škarda močiarna, krkoška chlpatá, vrbovka chlpatá, túžobník brestový, pakost

močiarny - často prenikajú aj vodou splavené druhy z okolitých lesných a prameniskových spoločenstiev, napr. prilbica modrá tuhá, prilbica pestrá, stračia nôžka vysoká, vojnovka belasá, kokorík praslenatý, prvosenka vyššia, štiav áronolistý.

S - Slatiniská

Táto jednotka zahŕňa eutrofné a mezotrofné spoločenstvá ostricovo-machové (*Caricion davallianae*) a čiastočne spoločenstvá *Caricion lasiocarpae* s dominanciou ostrice plstnatej (*Carex tomentosa*), ktoré sa vyskytujú sa v zarastajúcich vodných nádržiach, jazerách, rybníkoch, mŕtvych ramenách riek a terénnych priehlbín trvalo zásobovaných povrchovou vodou, podzemnou, alebo strene až silne mineralizovanou pramenitou vodou. Slatinisko je typom eutrofného rašeliniska (obsah CaO vyše 2%), ktoré vzniklo pod hladinou vody (infraakvaticky) na minerálnom podloží bohatom na živiny. Pri tomto slatinotvornom procese dochádza k ulmifikácii odumretých častí rastlinného tela a k ich premene na slatinný humolit - slatinu. Do tejto jednotky sú zaradené len slatiniská s hrúbkou slatiny väčšou ako 40 cm. Podľa prevládajúceho rastlinného materiálu sa rozlišuje slatina trst'ová, machová, prasličková, ostricová, a drevitá. Podľa obsahu organických látok ide o slatiny čisté (obsah vyše 85%) a slatiny zemité s obsahom menším ako 85%. Fyziognomicky najvýraznejšie spoločenstvá na slatiniskách tvoria trst'ové porasty, v ktorých sa uplatňujú vysokobyľové rastliny produkujúce každoročne veľké množstvo organického materiálu, ako trst' obyčajná, páľka širokolistá, páľka úzkolistá, škripinec jazerový a iné.

SÚČASNÁ VEGETÁCIA A FLÓRA

Vegetácia plní v krajine celý rad ekologických a socioekonomických funkcií. Okrem iného predstavuje biotopy pre živú prírodu a tvorí základnú kostru ekologickej stability. Záujmové územie spadá podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futák, 1980) do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), okres Slovenský raj a okres Slovenské rudohorie a obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín (*Intracarpaticum*), okres Podtatranské kotliny, podokres Spišské kotliny. Územie zaradené do oblasti západokarpatskej kveteny, do obvodu predkarpatskej flóry, naväzuje priamo na oblasť panónskej flóry a tvorí vlastne prechod medzi teplomilnou panónskou vegetáciou a vegetáciou vysokých Karpát. Miestami tam rastie na vhodných stanovištiach mnoho teplomilných druhov. V dôsledku subkontinentálnej klímy v Hornádskej kotline a v obvode spišských kotlín chýba buk. Hojné dubiny sa však premenili zväčša na pasienky, polia a lúky a len miestami sa zachovali. Borovica a javor poľný sú tam pôvodné. Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia spadá stredná a južná časť katastrálneho územia Hrabušice do bukovej zóny kryštálicko-druhohornej, oblasti Slovenský raj.

V území dotknutom posudzovanou činnosťou a v okolí sa z teplomilného rastlinstva vyskytuje napríklad: oman srstnatý, kocúrik panónsky, ďatelina panónska, kamienka modropurpurová, hlaváčik jarný, zvonček ľaliolistý a pod. Vyskytuje sa tu aj ostrica nízka, timotejka Boehmerova, kostrava bledá, horčinka väčšia, zvonček bolonský, nátržník piesočný, bodliak kopcový, ďatelina panónska, ruža bedrovníkolistá, atď.

V rastlinstve Slovenského raja najväčšie zastúpenie majú dealpínske bučiny (42 %). Väčšinu územia pokrývajú lesy (90 %). Sú tu aj bukové jedliny a jedľové bučiny, ako aj reliktné borovicové lesy a fragmentárne sa tu vyskytujú aj sutinové lesy - jaseňové javoriny. Rastlinstvo tohto územia je veľmi bohaté a pestré, čo vyplýva jednak zo zemepisnej polohy, klimatických pomerov, ale hlavne z veľmi rozmanitej geologickej a geomorfologickej stavby územia. Vyskytuje sa tu viac ako 900 druhov vyšších rastlín, z ktorých mnohé sú veľmi vzácne a na Slovensku ojedinelé. 25 druhov je chránených úplne a 8 čiastočne. Dôležitý je výskyt karpatských a západokarpatských len tu sa vyskytujúcich druhov (endemitov). Pôvodne zloženie lesov Slovenského raja je už na mnohých miestach pozmenené, buk a jedľa nahradil smrek. Centrálnu časť územia tvoria ešte málo dotknuté bukové a bukovo - jedľové lesy, kde v podrade dominuje Marinka voňavá, Vtáčia prilba, Ostrica biela, Náprstník

veľkokvetý a iné. Ihličnaté lesy s prevahou smreka sa tiahnu po obvode územia a na dne tiesňav, kde tvoria prirodzené stanovištia. So smrečinami sa stretávame aj vo vrcholových častiach Kmoly a Muráňa, kde sprievodným druhom smreka je jarabina a v podraсте sa vyskytuje čučoriedka, brusnica, Jastrabík lesný, Podbelica alpínska a ďalšie. Vápencové bralá, skalnaté svahy a južné hrebene sú domovom reliktných vápencových borín. Ihličnaté stromy predstavuje borovica, z listnatých stromov a krov je zastúpená Mukyňa obyčajná, Tavoľník prostredný, skalník. Porast tu tvorí Ostrieška vápnomilná, Ranostaj pošvatý, Cesnak bleďozitý, Poniklec slovenský a ďalšie. Rastlinná pokrývka kaňonov, tiesňav a úzkych hlbokých dolín má výrazný inverzný charakter. Na ich dne sa nachádzajú horské druhy rastlín, ako je napr. Kortúza Matthiolova, ktorá zvyčajne rastie vo vyšších nadmorských výškach. Klimatické podmienky (chlad a vlhkosť) jej vytvárajú dobré predpoklady na existenciu. Južné výslnné vápencové skaly sú domovom teplomilných druhov. Rastie tam napr. Poniklec slovenský, Horčičník Wittmannov, Hrdobarka horská, Marulka alpínska, Ostrica biela, Púpavec sivý a iné.

Nelesnú vegetáciu, ktorá tvorí iba 10 %, predstavuje rastlinstvo skál a skalnatých štrbín, lúk a pasienkov, mokrých lúk a mokradí a rastlinstvo brehov potokov a riek. Porasty skalnej vegetácie sa uplatňujú predovšetkým na miestach s extrémnymi mikroklimatickými a pôdnymi podmienkami. Na týchto miestach sa stretávame s rôznymi druhmi rozchodníkov, ostricou tuhou a pod. Lúky a pasienky majú svoje čaro počas celého vegetačného obdobia. Na jar ich sfarbuje do fialova chránený druh - Šafran Heuffelov, trochu neskôr do žltá Prvosienka vyššia. V lete pestrý koberec vytvárajú rôzne druhy zvončekov, vstavačov, ďatelín, ale aj Orliček obyčajný, Pakost lúčny, Králik biely a iné rastliny. Medzi najzaujímavejšie lúky patria Kopanecké lúky, ktoré majú najväčšiu biodiverzitu v Európe - až 75 druhov vyšších cievnatých rastlín/m². Aj zamokrené lúky a brehy potokov majú svoju charakteristickú vegetáciu. Na jar na nich dominuje Záružlie močiarna, neskoršie, najmä na lokalitách s vápencovým podloží, rastie Prvosienka pomúčená, Ostrica Davallova, Valeriána trojená, Valeriána celolistá a ďalšie mokradné druhy.

V okolí navrhovanej stavby sa nachádza niekoľko floristicky hodnotných území. V kapitole III. – 1.4. – chránené územia sú tieto hodnotné územia a lokality uvedené. Sú to lokality v rôznom stupni ochrany, aj z dôvodov zachovania vzácnej flóry.

FAUNA

Zloženie fauny dotknutého územia je veľmi pestré. Živočíšne druhy, ktoré sa tu vyskytujú, patria do rôznych zoogeografických zložiek. Je to výslednica dlhotrvajúcich vývojových pochodov, prebiehajúcich od treťohôr cez štvrtohory až po súčasnosť. Slovensko je súčasťou palearktiskej oblasti. Na väčšiu časť územia Slovenska preniká jedna z dvoch zoogeografických zón - zóna lesná, t.j. na tú časť Slovenska, ktorá patrí k vrchovskému karpatskému systému. Kataster obce Hrabušice má významnú pokrytú lesmi, a to prevažne lesmi osobitného určenia.

Územie, do ktorého je priamo situovaná posudzovaná činnosť je z hľadiska fauny pomerne málo významné. Ide o využívanú časť katastra obce Hrabušice na poľnohospodárske účely. Tu sú živočíšne spoločenstvá pomerne chudobné a značne narušené antropogénnou činnosťou. Charakteristické druhy pre polia, lúky a pasienky stredných polôh sú hrabavka škvrnitá, prepelica poľná, jarabica poľná, škovránok poľný, zajac poľný, syseľ obyčajný, drop veľký, drop malý, ležiak obyčajný, kaňa sivá, kaňa popolavá, myšiarka močiarna, trasochvost žltý, strnádka lúčna, chrček roľný, tchor stepný, pre vlhké lúky je charakteristický chrapkáč poľný, pre vlhké lúky s nížinnými poľami je charakteristický cíbik chochlatý, pre neobrábanú zem je typická pipiška chochlatá. Živočíšne spoločenstvá bezstavovcov polí (kultúrnej stepi) v porovnaní s lesnými a lúčnymi spoločenstvami sú pomerne chudobné na druhy dôsledkom agrotechnických zásahov, ktoré rušivo pôsobia na štruktúru živočíšnych spoločenstiev.

Širšie okolité územie patrí do lesnej zóny, nakoľko väčšia časť k.ú. Hrabušice je pokrytá lesom. Hory sú biotopom veľkého živočíšneho spoločenstva, ktorého členovia majú voči

nemu rozličný vzťah. Mnohé sú s ním tak späté, že bez neho nemôžu existovať, napr. d'atle, sýkorkovité, kôrovníkovité, brhlíkovité, veverice, atď. Iné si tu vyhl'adávajú iba kryt pred nepriateľmi, napr. zajace poľné. Najmä u vtákov badať prispôsobenie sa životu na stromoch. Aj u cicavcov tohto biotopu sú určité stupne prispôsobenia. Proces ekologickej diferenciácie nie je u plazov veľmi výrazný.

Výpočet druhov živočíšnych spoločenstiev hôr je veľmi rozsiahly, uvádzame len niekoľko vybraných druhov pre živočíšne spoločenstvá ihličnatých hôr: salamandra škvrnitá, mlok obyčajný, slepúch lámavý, jašterica živorodá, jastrab veľký, kukučka obyčajná, dážd'ovník obyčajný, žlna zelená, vrana obyčajná, sojka obyčajná, drozd plavý, žltouchvost hôrny, červienka obyčajná, pinka obyčajná, krt obyčajný, piskor obyčajný, dulovnica väčšia, veverica obyčajná, ryšavka obyčajná, rys ostrovid, sviňa divá, jeleň obyčajný, srnec hôrny, atď.

Slovenský raj je domovom vlka (*Canis lupus*), rysa (*Lynx lynx*), líšky (*Vulpes vulpes*), kuny lesnej (*Martes martes*), orla skalného (*Aquila chrysaetus*), jastraba (*Accipiter* sp.), myšiaka hôrneho (*Buteo buteo*) a severského (*Buteo lagopus*), viac druhov sokolov (*Falco* sp.). V roku 1963 tu bol umelo vypustený alpský poddruh kamzíka vrchovského (*Rupicapra rupicapra alpina* L.). V potokoch a vodných nádržiach žijú pôvodné druhy ako napríklad pstruh dúhový (*Oncorhynchus mykiss*), rak riečny (*Astacus astacus*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a iné. Neobyčajne bohaté je druhové zastúpenie bezstavovcov, napr. motýľov.

V Slovenskom raji bolo doposiaľ zistených viac ako 4000 druhov bezstavovcov. Žije tu napríklad vyše 2000 druhov motýľov, z ktorých vyše 30 druhov je chránených a niektoré sa nevyskytujú nikde vo svete. Množstvo endemitov je i medzi dážd'ovkami, pavúkmi, chrobákmi, dvojkrídlavcami a mäkkýšmi.

V širšom okolí navrhovanej stavby sa nachádzajú aj faunisticky hodnotné územia. V kapitole III.1.4. – chránené územia sú tieto faunisticky hodnotné lokality popísané. Sú v rôznom stupni ochrany z dôvodov zachovania vzácnej fauny.

1.4. Chránené územia

OSOBITNE CHRÁNENÉ ČASTI PRÍRODY

Územie dotknuté stavbou, patrí do ochranného pásma vyhláseného veľkoplošného chráneného územia, ktorým je Národný park (NP) Slovenský raj. Činnosť je lokalizovaná v k.ú. obce Hrabušice. Na plochách v okolí posudzovanej je vyhlásené ochranné pásmo NP Slovenský raj, avšak riešené parcely dotknuté posudzovanou činnosťou do tohto ochranného pásma nie sú zaradené. Na plochách, ktoré patria do OP NP Slovenský raj platí 2. stupeň ochrany v zmysle zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. V širšom území sa nachádzajú územia aj vo vyššom stupni ochrany v zmysle citovaného zákona. Ide o vyhlásené maloplošné chránené územia a územia zaradené podľa Nariadenia vlády SR č.69/2016 Z.z., do jednotlivých zón A až D s priradeným stupňom ochrany. K priamym stretom záujmov s týmito chránenými územiami pri realizácii navrhovanej činnosti nedôjde.

Väčšina chránených území bola vyhlásená v zmysle zákona SNR č. 1/1955 Zb. o štátnej ochrane prírody, z ktorého vyplynuli aj príslušné kategórie chránených území. Dňom 1. 1. 1995 nadobudol účinnosť zákon NR SR č. 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, v ktorom bola prijatá nová kategorizácia chránených území, na základe ktorej boli pôvodné kategórie chránených území zmenené tak, ako sa teraz používajú aj v zmysle v súčasnosti platného zákona 543/2002 Z.z. Maloplošné chránené územia v okolí posudzovanej činnosti, ktoré sú lokalizované v k.ú Hrabušice sú uvedené v tabuľke č. 3.

Celkove patrí okres Spišská Nová Ves, ako aj obec Hrabušice z hľadiska ochrany prírody a krajiny k bohatým okresom na Slovensku. Okrem veľkoplošného chráneného územia NP

Slovenský raj je v okrese Spišská Nová Ves, ako aj v k.ú. obce Hrabušice vyhlásených niekoľko maloplošných chránených území, ako sú NPR - národná prírodná rezervácia, PR - prírodná rezervácia, NPP - národná prírodná pamiatka, PP - prírodná pamiatka, CHA - chránený areál a významnú úlohu majú aj prvky ÚSES, ako sú významné genofondové lokality predstavujúce často biocentrá nadregionálneho alebo regionálneho významu a spojovacie biokoridory. Vyhlásené veľkoplošné a maloplošné chránené územia a prvky ÚSES-u, ktoré sa v širšom okolí stavby nachádzajú, sme zakreslili do celkovej situácie širšieho územia v M = 1 : 50 000 a táto situácia s environmentálnymi údajmi tvorí prílohu EK-01. Taktiež sme tieto územia bližšie charakterizovali v tabuľkách č. 2 a 3.

Tabuľka č. 2: Veľkoplošné chránené územia

Názov	Kraj	Okres	Výmera (ha)	Rok vyhlásenia
Národný park Slovenský raj	Prešov Košice Banská Bystrica	Brezno Poprad Rožňava Spišská Nová Ves	19 413,67 + OP 5 474,76	CHKO 1964 NP 1988 NP 2015

Národný park Slovenský raj sa rozprestiera v severovýchodnej časti Slovenského rudohoria. Ochrana prírody Slovenského raja sa datuje od roku 1931. Vtedajšie úrady zakázali ťažbu dreva v roklinách, aby sa zachovali prírodné krásy. Legislatívnej ochrane sa územiu Slovenského raja dostalo až od r. 1964, kedy bol vyhlásený za Chránenú krajinnú oblasť (CHKO) Slovenský raj. Bola to prvá CHKO svojho druhu na Slovensku. V roku 1988 bol Slovenský raj vyhlásený za 4. národný park, a to nariadením vlády SR č. 23/1988 Zb. o Národnom parku Slovenský raj zo dňa 18. januára 1988 (s účinnosťou od 1. apríla 1988). Nariadením vlády SR č.69/2016 Z.z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Slovenský raj, jeho zóny a ochranné pásmo bolo posledne uvedené nariadenie zrušené, vrátane vybraných bodov vyhlášky MŽP SR č. 83/1993 Z.z. o štátnych prírodných rezerváciách a ďalších legislatívnych predpisov týkajúcich sa vyhlásených maloplošných chránených území (MCHÚ) nachádzajúcich sa v NP Slovenský raj.

Nové NV SR č. 69/2016 Z.z. člení svoje územie do zón A,B,C a D, pričom v každej zóne je iný stupeň ochrany. Napr. na území pôvodne vyhlásených národných prírodných rezervácií (NPR), ktoré teraz patria do najprísnejšej zóny A, platí najvyšší 5. stupeň ochrany, tak ako to bolo pred jej účinnosťou. Hranice NP Slovenský sú zakreslené v prílohe EK-03. Je to mapa chráneného vtáčieho územia (CHVÚ Slovenský raj) a zón NP Slovenský raj.

NP Slovenský raj predstavuje územie mimoriadnej prírodnej hodnoty a krásy. Nachádza sa tu 11 národných prírodných rezervácií, 8 prírodných rezervácií, okolo 350 jaskýň, z ktorých Dobšinská ľadová jaskyňa, je od roku 2000 zapísaná do svetového dedičstva UNESCO. Národný park je mimoriadne bohaté a svojrázne územie s komplexom ihličnatých a listnatých lesov, ktoré sa nachádza na pôvodne súvislej, eróziou rozbrázdenej plošine. Medzi typické fenomény krajiny patria náhorné planiny, hlboké kaňony, rokliny, vodopády, povrchové krasové javy a atraktívne podzemné priestory s kvapľovou a ľadovou výzdobou. Najvyšším bodom národného parku je Predná hoľa (1545 m n. m.).

Geologicky tu prevládajú biele vápence, miestami i dolomity druhohôr. Na území sa nachádza takmer 200 jaskýň a priepastí, z ktorých je sprístupnená len Dobšinská ľadová jaskyňa. K zaujímavým geomorfologickým javom patrí aj 11 km dlhá prielomová dolina Hornádu. Najznámejšími roklinami sú Suchá Belá, Piecky, Sokol a Kyseľ s početnými vodopádmi. Zvyškami pôvodne plochého reliéfu sú náhorné planiny Glac, Geravy, Pelc a Skala. Prevažnú väčšinu územia pokrývajú lesy s prevládajúcimi vápencovými bučinami, ale aj pozmenenými smrečinami. Vyskytujú sa tu chránené rastliny - astra alpínska, horec jarný, jazyk jelení, kosatec bezlistý, šafrán Heuffelov, žltohlav európsky, karpatské endemity ako zvonček karpatský, večernica lesná, poniklec slovenský, glaciálne relikt ako napríklad

jazyčník sibírsky, lomikameň vždyživý, dryádka osem lupienková a ďalšie. Bahatstvo fauny, zastúpené živočíchmi ako medveď, rys, orol krikľavý, sokol myšiar, výr skalný, bocian čierny a ďalšie, dopĺňa v roku 1963 vysadený kamzík vrchovský alpskej proveniencie z Jeseníkov, spôsobujúci škody na cenných rastlinných spoločenstvách.

NP Slovenský raj zahŕňa 26 maloplošných chránených území, z toho 7 je lokalizovaných v k.ú. Hrabušice. Ide o **11 NPR** (národných prírodných rezervácií): Hnilecká jelšina, Holý Kameň, Kyseľ, Piecky, Prielom Hornádu, Sokol, Stratená, Suchá Belá, Tri kopce, Vernárska tiesňava a Zejmarská roklina. Je tu **9 PR** (prírodných rezervácií): Barbolica, Havrania skala, Hradisko, Kocúrová, Malé Zajfy, Mokrý, Muráň, Ostrá skala a Vyšná Roveň, **2 NPP** (národné prírodné pamiatky): Dobšinská ľadová jaskyňa a Medvedia jaskyňa, **3 PP** (prírodné pamiatky): Hranovnické pleso, Jaskyňa Čertova diera a Občasný prameň a **1 CHA** (chránený areál): Knola.

Tabuľka č. 3: Maloplošné chránené územia v k.ú. Hrabušice

Názov územia	Katastrál. územie	Kateg. ochrany	Plocha územia v ha	Rok vyhlás., spres.	Predmet ochrany
Suchá Belá	Hrabušice	NPR	153,52	1964 1976	Územie s mimoriadne výraznými abiotickými prvkami. Podstatnú časť rezervácie tvorí roklina s prífahľými rozlične exponovanými vápencovými svahmi. Početné vodopády, skalné okná, stupne, obrie hrnce a iné geomorfologické útvary dodávajú územiu atraktivnosť. Zastúpenie druhov do značnej miery ovplyvňuje teplotná inverzia. Chladnomilné a vlhkomilné druhy sa nachádzajú v údolných častiach rokliny, zatiaľ čo teplomilnejšie druhy osídľujú hrebeňové a vrcholové časti rokliny.
Prielom Hornádu	Hrabušice Letanovce Smižany	NPR	290,50	1964 1976 1995	Prírodovedne a krajinársky jedinečné územie, ktoré má kaňonovitý charakter, so zachovalými lesnými spoločenstvami s množstvom chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov.
Piecky	Hrabušice	NPR	244,93	1964 1976 1995	Tvorí zachovalé lesné porasty, ktoré sa nachádzajú na bohato členenom reliéfe. Vo fytocenózach prevládajú spoločenstva vápencových bučín a na skalách spoločenstva zväzu Erico-Pinion. Národná prírodná rezervácia má vedeckovýskumný, ale aj kultúrno-osvetový význam.
Sokol	Hrabušice Vernár Stratená	NPR	700,93	1964 1976 1995	Rozsiahla rezervácia, ktorú tvoria dve rokliny Veľkého a Malého Sokola s mnohými vodopádmi, perejami, skalnými stenami vysokými miestami až 300 m, povrchovými i podzemnými krasovými javmi. Územie predstavuje jednu z najzachovalejších častí Slovenského raja. Najzachovalejšie lesné komplexy sa nachádzajú v najneprístupnejších častiach. Rezervácia je príkladom teplotnej inverzie.
Kyseľ	Hrabušice Spiš. Tomášovce Letanovce Smižany	NPR	949,97	1976 1993	Roklina s mimoriadne pôsobivými geomorfologickými útvarmi, vodopádmi, so zachovalými lesnými spoločenstvami s množstvom chránených, ohrozených a ojedinelých druhov rastlín a živočíchov. Národnú prírodnú rezerváciu Kyseľ tvorí Veľký a Malý Kyseľ, Sokolia dolina a časť údolia Bieleho potoka.

Tri kopce	Hrabušice Vernár	NPR	246,23	1984 1995	Územie tvoria skalné bralá, ktoré pokrýva vzácna skalná vegetácia, v niektorých častiach prechádzajúca do spoločenstiev reliktných borovicových lesov (Pinetum dealpinum). Zo zoologického hľadiska je rezervácia významnou lokalitou Hlucháňa obyčajného (Tetral urogallus), Vlk obyčajného (Canis lupus) a Medveďa hnedého (Ursus arctos).
Medvedia jaskyňa	Hrabušice	NPP	Ochr. pásma 188,4	1972 1995	Kvapľová jaskyňa 487 m dlhá verejnosti neprístupná. Tvorí časť väčšieho jaskynného komplexu nachádzajúceho sa pod planinou Glac. Leží v NPR Kysel'. Ide o ochranu jaskyne vytvorenej riečnou eróziou v triasových vápencoch s bohatou kvapľovou výzdobou a významnými paleontologickými nálezmi (najväčší nález kostí pravekého jaskynného medveďa Ursus spelaeus).

Okrem týchto chránených území sú v širšom okolí stavby, t.j. v okrese Spišská Nová Ves, aj územia, ktoré sú vodohospodársky chránené. Ide o pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov (PHO).

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU NATURA 2000

Podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrany prírody a krajiny § 28 ods.1) chránené vtáčie územia a ostatné pásma a zóny podľa § 27 ods. 10 sú súčasťou súvislej európskej siete chránených území, ktorej cieľom je zachovanie priaznivého stavu biotopov európskeho významu.

Z lokalít sústavy NATURA 2000 do katastrálneho územia obce Hrabušice zasahujú dve územia európskeho významu, a to SKUEV0112 Slovenský raj a SKUEV0290 Horný tok Hornádu (Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14.7. 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu).

Slovenský raj: Identifikačný kód: SKUEV0112

Katastrálne územie: Okres Brezno: Telgárt, Okres Poprad: Hranovnica, Vernár, Okres Rožňava: Dedinky, Dobšiná, Stratená, Okres Spišská Nová Ves: Betlanovce, Hrabušice, Letanovce, Mlynky, Hrabušice, Spišské Tomášovce

Výmera lokality: 15696,07 ha

Vymedzenie stupňov územnej ochrany podľa parciel a katastrálnych území:

Stupeň ochrany: 2

Katastrálne územie: Betlanovce, Dobšiná

Katastrálne územie: Hrabušice - Parcely: 1902/5, 1919/2

Katastrálne územie: Mlynky, Smižany, Spišské Tomášovce

Stupeň ochrany: 3

Katastrálne územie: Dedinky, Dobšiná

Katastrálne územie: Hrabušice - Parcely: 1714/1-časť, 1715/1-časť, 1716, 1723/1, 1723/2, 1723/28, 1723/29, 1723/30, 1737/1, 1737/2, 1739, 1789-časť, 1827/2-časť, 1831/1, 1831/2, 1832/1, 1835, 1838/1, 1839/1, 1839/2, 1850, 1853, 1856, 1858, 1859, 1860, 1862, 1866/1, 1868/1, 1868/2, 1868/3, 1868/4, 1871/2, 1871/3, 1871/4, 1872, 1873/2, 1874/1, 1875, 1876/20, 1876/25, 1877/2, 1878/1, 1878/4, 1878/5, 1879, 1880/1, 1880/2, 1880/3, 1880/5, 1882/1, 1882/13, 1882/14, 1882/15, 1882/2, 1882/3, 1882/4, 1902/1, 1902/2, 1902/4, 1902/7, 1903/7, 1904/10, 1904/11, 1904/12, 1904/13, 1904/14, 1904/8, 1904/9, 1906, 1907, 1909/10, 1909/12, 1910/1, 1910/2, 1911, 1912, 1913/2, 1914, 1915/2, 1916, 1917, 1919/1/1-časť, 1919/1/2, 1919/5, 1923/1-časť, 1923/2, 1923/4, 1927-časť, 1928/2, 1928/4, 1929-časť, 1930, 2138, 2143, 2144, 2147, 2150/1, 2174, 2175, 2177.

Katastrálne územie: Hranovnica, Letanovce, Smižany, Spišské Tomášovce, Stratená, Telgárt, Vernár

Stupeň ochrany: 4

Katastrálne územie: Dobšiná, Letanovce, Smižany, Spišské Tomášovce, Stratená, Telgárt, Vernár

Stupeň ochrany: 5

Katastrálne územie: Dedinky, Dobšiná

Katastrálne územie: Hrabušice - Parcely: 1714/1-časť, 1715/1-časť, 1919/1/1-časť, 1923/1-časť, 1927-časť, 1929-časť, 2176

Katastrálne územie: Letanovce, Smižany, Spišské Tomášovce, Stratená, Telgárt, Vernár

Časová doba platnosti podmienok ochrany: od 1.1. do 31.12. každého roka

Odôvodnenie návrhu ochrany: Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130), Dealpínske travinnobylinné porasty (6190), Suchomilné trávinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (dôležité stanovišťa vstavačovitých) (6210), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), Penovcové prameniská (7220), Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa (8160), Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8210), Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bazických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi* (6110), Kyslomilné bukové lesy (9110), Javorovo-bukové horské lesy (9140), Vápnomilné bukové lesy (9150), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), Reliktne vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy (91Q0), Horské smrekové lesy (9410), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (6230), Horské kosné lúky (6520), Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* (3150), Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (3220), Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) a druhov európskeho významu: kyjanôčka zelená (*Buxbaumia viridis*), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), jazyčník sibírsky (*Ligularia sibirica*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), zvonovec ľaliolistý (*Adenophora lilifolia*), korýtko riečne (*Unio crassus*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), pimprlík mokradný (*Vertigo angustior*), mrena stredomorská (*Barbus meridionalis*), hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), mihul'a potiská (*Eudontomyzon danfordi*) kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk dravý (*Canis lupus*), vydra riečna (*Lutra lutra*), sysel' pasienkový (*Spermophilus citellus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) a podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*).

Horný tok Hornádu: Identifikačný kód: SKUEV0290

Katastrálne územie: Okres Poprad: Hranovnica, Kravany, Spišské Bystré, Spišský Štiavnik, Vikartovce, Okres Spišská Nová Ves: Betlanovce, Hrabušice

Výmera lokality: 290,06 ha

Vymedzenie stupňov územnej ochrany podľa parciel a katastrálnych území:

Stupeň ochrany: 2

Katastrálne územie: Betlanovce,

Katastrálne územie: Hrabušice - Parcely: 1776, 1782, 2178, 2179/2

Katastrálne územie: Hranovnica, Kravany, Spišské Bystré, Spišský Štiavnik, Vikartovce

Stupeň ochrany: 3

Katastrálne územie: Hrabušice - Parcely: 1737, 1753/1, 1753/3, 1753/9, 1754/1, 1754/2, 1760/1, 2179/1

Časová doba platnosti podmienok ochrany: od 1.1. do 31.12. každého roka

Odôvodnenie návrhu ochrany: Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430) a druhov európskeho významu: korýtko riečne (*Unio crassus*), mrena stredomorská (*Barbus meridionalis*), hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), mihul'a potiská (*Eudontomyzon danfordi*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a vlk dravý (*Canis lupus*).

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA (CHVÚ)

Na časť katastrálneho územia obce Hrabušice bolo vyhláškou MŽP SR č. 3/2011 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie z 22. decembra 2010 vyhlásené CHVÚ Slovenský raj /SKCHVU053/. CHVÚ sú chránené územia podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Platí v nich prvý stupeň ochrany a tzv. zakázané činnosti, ktoré sú vymenované v jednotlivých vyhlasovacích predpisoch. Prostredníctvom zakázaných činností sú vo vyhláškach jednotlivých chránených vtáčích území zadefinované špecifické podmienky.

CHVÚ Slovenský raj: Identifikačný kód: SKCHVU053

Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Slovenský raj bolo vyhlásené na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, ďatľa čierneho, ďatľa trojprstého, jariabka hôrneho, kuvika vrabčieho, orla krikľavého, orla skalného, sokola sťahovavého, sovy dlhochvostej, tetra hlucháňa, tetra hoľniaka, včelára lesného, výra skalného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Podľa § 2 predmetnej vyhlášky za činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia, sa považuje vykonávanie mechanizovaných prác pri hospodárení v lese okrem ich vykonávania v súvislosti s plnením povinností pri ochrane lesa alebo vykonávanie rekultivácie pozemkov v blízkosti hniezda bociana čierneho a orla krikľavého od 1. apríla do 31. júla, orla skalného od 15. marca do 31. júla, sokola sťahovavého od 1. apríla do 30. júna, včelára lesného od 1. mája do 31. júla a výra skalného od 1. marca do 31. mája, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia.

CHVU Slovenský raj predstavuje územie pohoria Slovenský raj juhozápadne od Spišskej Novej Vsi, severozápadne od Dobšinej, severovýchodne od Telgártu a juhovýchodne od Spišského Bystrého. Na západe územie CHVU Slovenský raj nadväzuje na územie chráneného vtáčieho územia SKCHVU018 Nízke Tatry, na východe na územie chráneného vtáčieho územia SKCHVU036 Volovské vrchy. Západnou časťou CHVU prechádza zo severu na juh cesta č. I/66 Poprad – Zvolen, južnou časťou zo západu na východ cesta č. I/67 Poprad – Rožňava. Hlavný prístup do územia je z juhu od Dobšinej alebo z obcí na severnej strane.

Výmera: 25 243 ha

Katastrálne územie: Chránené vtáčie územie sa nachádza v okrese Rožňava v katastrálnych územiach Dedinka, Dobšiná a Stratená, v okrese Spišská Nová Ves v katastrálnych územiach Betlanovce, **Hrabušice**, Letanovce, Mlynky, Smižany a Spišské Tomášovce, v okrese Poprad v katastrálnych územiach Hranovnica, Spišské Bystré, Spišský Štiavnik a Vernár a v okrese Brezno v katastrálnom území Telgárt.

Druhy pozemkov - zastúpenie: orná pôda – 1361,32 ha, záhrada 3,19 ha, TTP 2721,16 ha, lesný pozemok 20 821,33 ha, vodná plocha 177,78 ha, zastavaná plocha a nádvorie 218,96 ha a ostatná plocha 190,33 ha.

OSOBITNE CHRÁNENÉ DRUHY ŽIVOČÍCHOV A RASTLÍN

V lokalite posudzovanej činnosti sa nevyskytujú osobitne chránené druhy rastlín a živočíchov. Ide o čiastočne antropogénne zmenenú krajinu.

CHRÁNENÉ STROMY

V dotknutom riešenom území, t.j. v k.ú. Hrabušice sa nachádza aj jeden osobitne chránený strom, na ktorý sa vzťahuje ochrana v zmysle § 49 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ide o pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), evidenčné č. štátneho zoznamu: S 500, vyhlásený Vyhláškou KÚŽP Košice, 3/2007, 05. 09. 2007, 05.09.2007. Tento strom má obvod 510 cm, výšku 18 m a priemer koruny 19 m.

V okrese Spišská Nová Ves sú ďalšie 4 osobitne chránené stromy a to: v k.ú. Jamník jedna lipa malolistá (*Tilia cordata* Mill.) a v k.ú. Spišská nová Ves sú to dve lipy malolisté (*Tilia cordata* Mill.) a jeden javor horský (*Acer pseudoplatanus*).

2. KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA

Pojem "krajina" má svoje dávne historické korene, pričom vždy súvisel s činnosťou človeka. Krajinu chápeme z hľadiska jej viacerých vlastností. Je kombinovaným dielom prírodných a antropických síl. Aktuálnosť témy krajinného obrazu, charakteristického vzhľadu krajiny a krajinného rázu vyplýva z čoraz väčšieho tlaku na krajinné prostredie a z rizika jeho nenávratných zmien. Všetky ľudské zásahy do krajiny sa primárne prejavujú zmenou jej štruktúry.

2.1. Ekologická stabilita územia a hodnotenie krajiny

Pojem "krajina" má svoje dávne historické korene, pričom vždy súvisel s činnosťou človeka. Krajinu chápeme z hľadiska jej viacerých vlastností. Je kombinovaným dielom prírodných a antropických síl. Pod pojmom "ochrana krajiny" rozumieme predovšetkým ochranu charakteristického vzhľadu krajiny a krajinného rázu, ktoré krajinu alebo jej časť odlišujú od ostatných a poukazujú na jej prírodnú, kultúrno-historickú hodnotu a jedinečnosť. Aktuálnosť témy krajinného obrazu, charakteristického vzhľadu krajiny a krajinného rázu vyplýva z čoraz väčšieho tlaku na krajinné prostredie a z rizika jeho nenávratných zmien. Všetky ľudské zásahy do krajiny sa primárne prejavujú zmenou jej štruktúry. Každá stavba a každá zmena v krajine mení jej obraz – usporiadanie krajinej štruktúry a následne jej ráz – zmena vzťahov pôvodného charakteru krajiny.

Hodnota krajiny je daná:

- a) krajinno – ekologickou významnosťou územia – dotýka sa hlavne ochrany prírody a hierarchie, v akej sú jednotlivé územia chránené a v akom stupni ochrany sa dané územie nachádza
- b) kultúrno – historická významnosť územia – výskyt pamiatkového fondu v území, prítomnosť historických krajinných štruktúr, kvalita krajinného obrazu a krajinného rázu

ŠTRUKTÚRA KRAJINEJ POKRÝVKY (SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA) - HRABUŠICE

Z hľadiska súčasnej krajinej štruktúry a využívania územia výrazným špecifikom katastrálneho územia obce Hrabušice je výrazný podiel krajinných prvkov s výraznou ekostabilizačnou hodnotou. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia rozhoduje fakt, že najvýznamnejšie lesné pozemky zaberajú viac ako dve tretiny plochy katastrálneho územia obce (68,71 %) a trvalé trávne

porasty viac ako desatinu takto vymedzeného územia (12,07%), čo spolu predstavuje cca 80 % plochy tohto územia. Nízke zastúpenie má orná pôda zabierajúca iba 13,32 % plochy. Výrazným pozitívom z hľadiska stupňa antropickej záťaže na prírodné prostredie je nízke zastúpenie zastavaných plôch a ostatných plôch súhrnne zabierajúcich 4,97 % plochy. Zastúpenie ostatných krajinných prvkov (záhrady a ovocné sady, vodné plochy) je plošne iba málo významné.

V druhotnej krajinej štruktúre (DKŠ) predmetnej krajiny dominujú dva základné prvky krajinej štruktúry – pásmo lesa a pásmo poľnohospodársky využívané krajiny, ktoré tvoria základnú maticu krajiny, dopĺňanú zvyšnými prvkami krajinej štruktúry.

Územie katastra Hrabušice je len mierne pretvorené ľudskou činnosťou, a to spojenou predovšetkým:

- s využívaním PPF veľkoplošne ako orná pôda a trvalé trávne porasty (TTP - intenzívne lúky a pasienky) a s tým sú spojené zúrodňovacie zásahy, ktorými bola likvidovaná vo veľkej miere krajnotvorná zeleň, predovšetkým krovinové spoločenstvá, a tak následne oslabená ekologická stabilita v území
- záberom nových doposiaľ neurbanizovaných plôch

STUPNE EKOLOGICKEJ STABILITY

Mieru ekologickej stability územia zhodnotili autori RÚSES-u (Kotlárová, K. a kol. 1994) na základe koeficientu ekologickej stability.

$$KES = \frac{S}{L}$$

S = lesy a krajinná vegetácia, vodné plochy, trvalé trávne porasty, záhrady

L = orná pôda, zastavané plochy, vinice

Hodnoty KES predstavujú realizačné kritériá – možnosti realizácie ÚSES, t. j. charakterizujú množstvo ekologicky stabilizujúcich prvkov v danom území, ktoré sú samozrejme základnými stavebnými prvkami celoplošného ÚSES. Hodnota koeficientu ekologickej stability je stanovená pre jednotlivé katastrálne územie. Pre územie dotknuté stavbou, ale aj pre susedné k.ú. pre vzájomné porovnanie uvádzame hodnoty KES:

Hrabušice	5,0
Spišská Nová Ves	4,6
Spišské Tomášovce	1,7
Letanovce	1,8

2.2. Územný systém ekologickej stability (ÚSES)

Regionálny ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov regiónu. Za biocentrá boli vybrané tie územia, v ktorých sa nachádzajú zachovalé sukcesné štádiá, alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber územia za biocentrum bol stupeň zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti zoo-zložky ako aj územná rozloha.

Regionálny ÚSES dotvárajú biokoridory spájajúce medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky. Pod pojem migrácia zahrňujeme nielen pohyb živočíšnych jedincov, pohyb rastlinných orgánov schopných vyrásť do novej rastliny, ale aj výmenu genetických informácií v rámci populácií a pod. Týmto všetkým sa biokoridor stáva dynamickým prvkom, ktorý zo

siete izolovaných biocentier vytvára vzájomne sa ovplyvňujúci územný systém. Základ kostry ekologickej stability územia na nadregionálnej úrovni predstavujú biocentrá provincionálneho a nadregionálneho významu. V okrese Poprad boli podľa RÚSES – u navrhnuté jednotlivé prvky, ktoré sú prehľadne sumarizované v tabuľke č. 4.

Tabuľka 4: Prvky RÚSES na území okresu Spišská Nová Ves

Kategória Názov	Geomorfologická jednotka	Názov biocentra	Druh
Biocentrá provincionálne	Spišsko-gemerský kras	Slovenský raj	T
Biocentrá nadregionálne	Volovské vrchy	Hnilecké vrchy, Subica	T
	Hornádska kotlina	Dreveník	T
Biocentrá regionálne	Slovenský raj	Alúvium Veľkej Bielej vody Zadná diera	H
		Tri kopce, Vysoká, Sokol, Piecky, Malá krátka dolina, Suchá Belá, Prielom Hornádu, Kysel', Holý Kameň, Kocúrová, Čingovské hradisko, Matka Božia, Flajšer, Dubnica, Zejmarská roklna, Muráň, Knola, Lúky na Malej Knole	T
	Hornádska kotlina	Iliašovský potok, Odorica, Starý Hornád, Koryto Hornádu medzi Sp. N. Vsou a Olcnavou, Tepličský Brusník, Pravostranný prítok Hornádu, Potok Peklisko, Hrušovský potok, Oľšavec	H
		Svahy pod Patriou, Čintky, Okrúhly les a Modrý v., Lúky nad osadou Bindt, Kobylia hora, Bujanov, Spišský hradný vrch, Ostrá hora, Sobotisko, Dreveník, Južné svahy Hejbárku	T
	Volovské vrchy	Slovinský potok	H
		Sever. svahy Galmusu, Galmuská Tisina, Červené skaly, Slovinská skala, Lacemberská dolina, Švedlárske lúky, Stráň v ústí Lacemberskej doliny	T
Biokoridor nadregionálny	Slovenské rudohorie	Slovenský raj - Volovské vrchy	T
Biokoridor regionálny	Slovenský raj - Hornádska kotlina	Hornád mimo MCHÚ	H
	Slovenský raj	Tomášovský potok	H
	Hornádska kotlina	Brusník s prítokmi, Levočský p. s prítokmi, Markušovský potok, Potok Margecianka a Branisko	H

H = hydrické /ý/
 T = terestrické/ý/

3. OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA, KULTÚRNO - HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

Demografická charakteristika

Navrhovaná činnosť sa nachádza v k.ú. obce Hrabušice, v okrese Spišská Nová Ves v Košickom kraji. Okres Spišská Nová Ves leží v západnej časti kraja. Geograficky je okres charakterizovaný pohorím Volovské vrchy, Slovenským rajom a Hornádskou kotlinou. Viac ako polovicu územia pokrývajú lesy. Najstaršie konkrétne dôkazy o prítomnosti človeka na Spiši pochádzajú z obdobia človeka neandertálskeho typu. Okres má 33 obcí a 3 mestá a to Krompachy, Spišská Nová Ves a Spišské Vlachy.

Základné demografické údaje okresu Spišská Nová Ves

Rozloha okresu (km ²)	587,41
Počet obyvateľov k 31.12.2020	100 201
Hustota obyvateľstva na 1 km ²	170,58

Údaje o počte obyvateľov obce Hrabušice, susednej obce Betlanovce a okresného mesta Spišská Nová Ves, ktoré uvádzame v tabuľke č.5 sú k 30.6.1992 (Štatistický lexikón obcí SR,1994). V zátvorkách sú uvedené novšie údaje podľa Štatistického úradu SR k 31. 12. 2000 a k 31.12.2020. Z uvedeného porovnania je zrejмый demografický vývoj v obci a okolí za niekoľko posledných rokov.

Tabuľka č. 5: Počet obyvateľov obcí Hrabušice a Betlanovce a okresného mesta Spišská nová Ves

Mesto - Obec	Výmera (ha)	POČET OBYVATEĽOV	
		Stav k 30.6.1992 (k 31.12.2000 a k 31.12. 2020)	
Spišská Nová Ves - mesto	6 667	32 218	(39 082- r.2000) (36 729- r.2020)
Hrabušice	4 089	1 989	(2 131- r.2000) (2 555- r.2020)
Betlanovce	1 012	525	(578- r.2000) (736- r.2020)

Obec Hrabušice Obec Hrabušice leží v juhozápadnej časti Hornádskej kotliny na jednom zo severných vstupov do Slovenského raja, ktorý ako zalesnená krajina zaberá takmer dve tretiny jej katastrálneho územia v južnej a juhozápadnej časti. Obec sa nachádza v doline rieky Hornád. Susedí s katastrálnymi územiami obcí Betlanovce, Vydrník, Spišský Štvrtok, Letanovce, Stratená a Vernár. Vlastné zastavané územie obce Hrabušice leží prevažne v nadmorskej výške medzi 540 - 550 m n. m. Okolité zvlnený reliéf severne od zastavaného územia obce dosahuje najvyšší bod na kóte Hora (624,8 m n. m), v južnej časti katastrálneho územia sa postupne dvíha severná časť morfológického celku Slovenský raj, kde hrebene dosahujú nadmorskú výšku od cca 650 do 1000 m n. m. (kóta 1 033,2 m n. m v oblasti Malá poľana v JV časti katastra). Územie lokality posudzovanej činnosti má nadmorskú výšku 553 - 559 m n.m.

Obec Hrabušice – základné údaje:

Nadmorská výška stredu obce (m n.m.)	548
Rozloha (km ²)	40,89
Počet obyvateľov k 31.12. 2020	2 555
Hustota obyvateľov na obyv./km ²	62,48
Prvá písomná zmienka o obci (rok)	1 279

Tabuľka č.6: Vývoj počtu obyvateľstva obce Hrabušice v rokoch 2001 - 2014

Hrabušice														
Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyv.	2 164	2 202	2 222	2 249	2 255	2 261	2 288	2 322	2 375	2 368	2 393	2 416	2 402	2 436

Zdroj: Štatistický úrad SR

Populačný vývoj v rokoch 2001-2014 vykazuje trvalý mierny nárast počtu obyvateľov s výnimkou roku 2013.

Obec Hrabušice je modernou obcou prímestského typu, ktorá poskytuje priestor pre aktívny život jej obyvateľov, vytvára možnosti na ekonomické, vzdelávacie i spoločenské aktivity pre všetkých obyvateľov obce, ako aj jej návštevníkov. Obec je obklopená krásnym prírodným prostredím a má dobre vybudovanú verejnú infraštruktúru, ako aj infraštruktúru pre cestovný ruch. Poskytuje vhodné podmienky na bývanie, oddych a podnikanie. Prvá zmienka o obci je z roku 1279.

Priemysel, ťažba nerastných surovín a doprava

Priemysel - Činnosť patrí do Košického kraja, ktorý je ekonomicky významným regiónom SR, do okresu Spišská Nová Ves, v ktorom sa jestvujúca výrobná základňa viaže na zdroje nerastných surovín (ťažba kameniva, výroba nábytku, Cu koncentrátov a ich spracovanie, ťažba a úprava rúd), sú tu však aj ženské pracovné príležitosti (výroba textilná, potravín, el. strojov a prístrojov).

Obec Hrabušice - Z hľadiska jej ekonomickej aktivity je možné konštatovať vyššie hodnoty podielu ekonomicky aktívnych osôb oproti podielu neaktívnych osôb na celkovom počte obyvateľov. V ekonomickej štruktúre obyvateľstva obce výrazne dominuje početné zastúpenie živnostníkov pred právnickými osobami. Početné je aj zastúpenie slobodných povolání a samostatne hospodáriacich roľníkov. Najväčšími zamestnávateľmi v obci právnické osoby a významným poskytovateľom pracovných príležitostí je aj samospráva obce (Základná škola s materskou školou, Obecný úrad a pod.). Nakoľko sa v obci Hrabušice sa nachádza iba málo pracovných príležitostí, následkom je vysoká odchádzka do zamestnania mimo miesto trvalého bydliska prakticky vo všetkých odvetviach hospodárstva. Významným poskytovateľom pracovných príležitostí blízkom okolí je okresné mesto Spišská Nová Ves. Obyvateľstvo obce odchádza za prácou okrem okresného mesta Spišská Nová Ves, aj do mesta Poprad, Svit a do ostatných obcí, aj mimo okresu Spišská Nová Ves. Taktiež časť obyvateľstva dochádza za prácou do zahraničia.

Obec Hrabušice i samotný okres Spišská Nová Ves patria medzi regióny s vysokou mierou nezamestnanosti v rámci Slovenskej republiky. Počet uchádzačov o zamestnanie v rokoch má kolísavý trend.

Ťažba nerastných surovín - v *Košickom kraji* sa nachádzajú, v celoslovenských súvislostiach, perspektívne a významné zásoby nerastných surovín (energetické, rudné a nerudné suroviny). Zásoby rudných surovín sa nachádzajú v Slovenskom Rudohorí v Spišskej Novej Vsi, Rožňave a Gelnici a v západnej časti okresu Košice – okolie. Zdroje rudných surovín v minulosti vytvorili podmienky pre rozvoj baníctva najmä v okresoch Spišská Nová Ves, Gelnica a Rožňava. V súčasnom období sa ťažba v pôvodných lokalitách stala neefektívna resp. z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa otvára pripravovaných ťažobných priestorov odsunula. Z nerudných surovín, ktoré sú rozptýlené takmer v celom regióne, sú to najmä dolomity, vápence, kamenná soľ, keramické a žiaruvzdorné íly, sadrovec, andezit, sklárske a zlievačské piesky, magnezit, stavebný kameň, štrkopiesky a tehliarske suroviny. V okrese Spišská Nová Ves sa ťaží barytová ruda, sadrovec a ďalšie nerasty.

Na území obce Hrabušice sa nenachádzajú žiadne prieskumné územia, chránené ložiskové územia ani dobývacie priestory. Do územia čiastočne zasahuje ložisko nevyhradeného nerastu 4399 Spišský Štiavnik – tehliarske suroviny.

Doprava - Medzi základné prejavy negatívneho vplyvu dopravy na životné prostredie patria: hluk, vibrácie a otrasy, exhaláty, prašnosť, nehodovosť, znečisťovanie vody, estetické a psychické účinky, deliace účinky komunikácií, plošné nároky a pod.

Do obce Hrabušice sa je možné dostať po štátnej ceste II/536, ktorá spája okresné mestá Spišská Nová Ves a Poprad. Najvýznamnejšou cestnou komunikáciou, prechádzajúcou zastavaným územím obce Hrabušice, je cesta III/3227 Spišský Štvrtok – Hrabušice – Hrabušická Píla – Stratená (križovatka cesta I/67). Na túto cestu je v centre obce napojená cesta III/3071 Hrabušice – Vydrník. Cestnú sieť dopĺňa cesta III/3068 križovatka cesta III/3227 Betlanovce – Hôrka (križovatka cesta I/18).

Cez obec prechádza aj hlavný železničný dopravný ťah Košice - Žilina s celoštátnym a medzinárodným významom. Ide o železniciu s frekvenciou vyššou ako 100 vlakov /24 hod. Najbližšia železničná stanica je situovaná v susednej obci Vydrník.

Ťažiskovým dopravným koridorom, ktorý prechádza severne, vo východozápadnom smere síce mimo obec Hrabušice, je diaľnice D – 1, ktorá prispieva k lepšiemu napojeniu regiónu a tým aj obce na celoslovenskú cestnú sieť.

Poľnohospodárstvo

Obec Hrabušice patrí k produkčným poľnohospodárskym oblastiam Spiša. Aj v tejto obci, podobne ako v celom Košickom kraji, je trend zvyšovania podielu trvalých trávnatých porastov na úkor ornej pôdy. Celová výmera pôdy pozemkov (2014 Štatistický úrad SR) v obci Hrabušice činí 4 088,6 ha.

<i>Štruktúra pozemkov – Hrabušice</i>	<i>Rozloha v ha</i>	<i>%</i>
Lesné pozemky	2809,20	68,71 %
Orná pôda	544,70	13,32 %
Trvalé trávnaté porasty	493,40	12,07 %
Záhrady	18,70	0,46 %
Vodné plochy	19,40	0,47 %
Zastavané plochy	87,80	2,15 %
Ostatné plochy	115,30	2,82 %

Najvýznamnejším subjektom pôsobiacim v poľnohospodárstve je Pozemkové spoločenstvo Bývalý urbariát Hrabušice. Agrourbár spol. s r.o. Hrabušice. Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie husto siatych obilovín - potravinárska raž, potravinárska pšenica a sladovnícky jačmeň a ovos, ďalej na pestovanie repky olejnej a objemových krmovín. Živočíšna výroba je zameraná na chov oviec a chov koní, pričom obidva tieto chovy sú chovmi šľachtiteľskými.

Lesné hospodárstvo

Priestorové rozloženie lesa v jednotlivých častiach okresu Spišská Nová Ves, ako aj obce Hrabušice nie je rovnomerné. Územie sa diferencuje podľa geomorfologických jednotiek, a to určuje charakter územia aj po stránke lesnej vegetácie. Výmera lesných porastov činí až 68,71 % katastrálneho územia obce. Skutočná výmera lesných pozemkov však okrem plochy lesných porastov zahŕňa aj plochu ostatných lesných pozemkov (lesné sklady, lesné škôlky, lesné cesty). Lesnatosť územia je bežná 70 %. Lesy v území sú v súčasnosti zaradené do kategórie hospodárskych lesov, ochranných lesov a lesov osobitného určenia. Hospodárske lesy s dominantnou produkčnou funkciou sa nachádzajú na výmere 1067 ha. Najviac je lesov ochranných, s dominantnou funkciou ochrany pôdy, ktoré sú vyhlásené na výmere 1530 ha.

Lesy osobitného určenia sú v súčasnosti zastúpené len lesmi z titulu imisií na výmere 171 ha. Podľa novelizovaných predpisov na úseku lesného hospodárstva už takáto subkategória neexistuje. Tieto lesy majú normálny hospodársky charakter. Lesný pôdny fond patrí do LHC Hrabušice. Obhospodarovanie lesov sa riadi lesným hospodárskym plánom, novšie programom starostlivosti o lesy. Pre LHC Hrabušice je platný na r. 2007-2016. Lesný hospodársky plán určuje záväzné ukazovatele pre hospodárenie v lese ako výšku ťažby rubnej a výchovnej a drevinové zloženie pri zalesňovaní. V správe Lesov SR š.p. je väčšina lesov na výmere 2490 ha, zvyšok užíva Urbariát, pozemkové spoločenstvo Hrabušice na výmere 277 ha.

Obec má z hľadiska mikroklimy priaznivé pomery. Veľkú zásluhu na tom má dostupnosť k rozľahlým lešom Slovenského raja. Lesy sa výrazne podieľajú na retenčnej schopnosti krajiny a zvyšujú tiež relatívnu vzdušnú vlhkosť, čo je z hľadiska hygieny ŽP veľmi dôležité. Napriek tomu z hľadiska eliminácie negatívnych vplyvov klimatických zmien je vhodné prijať ďalšie opatrenia.

Vodné hospodárstvo

Územie stavby patrí do okresu Spišská Nová Ves do obce Hrabušice. Okresné mesto Spišská Nová Ves je zásobované vodou z verejnej siete v správe PVPS a.s. Poprad. Obec Hrabušice má vybudovaný verejný vodovod. Zdrojom pitnej vody pre obec je Spišský skupinový vodovod (SSV) - prírodný vodovodný rad z ÚV Veľká Biela Voda do vodojemu Hrabušice a prírodný vodovodný rad z Liptovskej Tepličky do vodojemu Hrabušice s celkovým odoberaným množstvom 3,6 l/s. Hrabušice v súčasnosti majú vodovodnou sieťou pokrytú celú obec. V súčasnom období je obec zásobovaná priamo z vodovodného potrubia za vodojemom 2 x 650 m³. V rámci projektu Rozšírenie vodných zdrojov pre Spišskú Novú Ves sa plánuje Modernizácia úpravne vody Veľká Biela voda a vybudovanie nových podzemných zdrojov pitnej vody pre Spišskú vodárenskú sústavu v oblasti Hrabušice – Píla s výdatnosťou 50 l/s.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd - Obec Hrabušice má vybudovanú gravitačnú verejnú kanalizačnú sieť priemeru DN 250 - 300 z PVC, objekty nenapojené na verejnú kanalizáciu majú k dispozícii žumpy a suché WC. Na verejnú kanalizáciu je napojených cca 2 340 obyvateľov obce. Obec nemá vybudovanú dažďovú kanalizáciu. Odpadové vody sú odvedené do mechanicko – biologickej ČOV typu ECOFLUID, situovanej v južnej časti obce, v blízkosti toku rieky Hornád. Vlastníkom verejnej kanalizácie a ČOV je obec Hrabušice, prevádzkovateľom verejnej kanalizácie a ČOV je firma PROX T.E.C. Poprad.

Rekreácia a cestovný ruch

Potenciál územia Košického kraja má bohatý rekreačný potenciál. Tvorí ho zachovalé prírodné prostredie, prírodné atraktivity (jaskyne) a rozsiahle kultúrne dedičstvo. Atraktívne prírodné prostredie reprezentuje Národný park Slovenský raj a iné pohoria v kraji. Ďalšie prírodné atraktivity predstavuje Dobšinská ľadová jaskyňa, Stratená, prírodné útvary Slovenského raja, vodné plochy Palcmanová Maša, Spišský hrad a iné. Napr. Dobšinská ľadová jaskyňa patrí medzi najnavštevovanejšie objekty a atraktivity turizmu na území Slovenska. Sú tu medzinárodné strediská a nadregionálne strediská, patriace do jednotlivých RÚC. Rekreačné územné celky (RÚC) sú vymedzené, súvislé časti kraja s totožnými územno-technickými a civilizačnými predpokladmi a podmienkami pre rozvoj turizmu a rekreácie. Na území Košického kraja sú navrhované nasledovné RÚC:

- I. RÚC Slovenský raj (okresy Rožňava a Spišská Nová Ves)
- IV. RÚC Volovské vrchy (okresy Košice – okolie, Spišská Nová Ves a Gelnica)
- X. Spišský kultúrno – historický celok (okres Spišská N. Ves)

RÚC Slovenský raj – Jeho ťažiskom je Národný park Slovenský raj. Do RÚC patria medzinárodné strediská turizmu, ako Dobšinská ľadová jaskyňa, Dedinky, Mlynky, Čingov a Podlesok. K nadregionálnym strediskám turizmu v RÚC patria Stratená, Dobšiná - mesto, Hrabušice, Radzim - V. Slaná, Letanovský mlyn, Kláštorisko, Novoveská Huta a Hnilčík – Mráznička.

Národný park Slovenský raj patrí k najnavštevovanejším miestam Slovenska, a to vďaka vysokej koncentrácii hodnotných a pozoruhodných prírodných krás, nachádzajúcich sa na jeho území. Ich existencia a využívanie priamo podmieňujú rozvoj cestovného ruchu, ktorý tu predstavuje významné hospodárske odvetvie. Prírodné podmienky primárnej ponuky zahŕňajú: geomorfologické pomery, klimatické podmienky, hydrologické podmienky, biogeografické podmienky (flóra a fauna) a charakter krajiny. Pozične najsilnejším

a najperspektívnejším územím cestovného ruchu je predovšetkým severná časť, (otvorená Hornádska kotlina, Hrabušice, Čingov).

Obec Hrabušice tvorí hlavný nástupný bod do rekreačnej oblasti Slovenský raj zo severnej strany. V katastrálnom území sa, mimo zastavaného územia obce, nachádzajú rekreačné strediská Podlesok, Pílska dolina a Košariská. Južne od obce preteká rieka Hornád s nástupom do najkrajšej časti toku – Prielom Hornádu, ktorý je už súčasťou Národného parku a územia európskeho významu Slovenský raj. Pravostranný prítok Hornádu - Veľká Biela Voda preteká Pílskou dolinou s nástupmi do najatraktívnejších častí národného parku. Súčasne s výstavbou v obci sa aktivizovala výstavba v lokalite Podlesok, Košariská a v doline Veľkej Bielej Vody. Vyrástol celý rad objektov pre rekreačné účely. Z lokality Podlesok sa stalo stredisko cestovného ruchu medzinárodného významu. Podnetom pre rozvoj cestovného ruchu sa stáva zvýšený záujem o rekreáciu v lokalitách dnešného Národného parku Slovenský raj. Ostatné obdobie je charakteristické zvýšeným záujmom o výstavbu rodinných domov s nájomným ubytovaním, rekonštrukcie starších domov a prestavba hospodárskych objektov pre rekreačné ubytovanie. Intenzívne sa rozvíja ubytovanie penzijnového typu.

Podlesok – Ide o významné turistické stredisko v západnej časti Slovenského raja v údolí Veľkej Bielej vody na začiatku Prielomu Hornádu a pri ústí rokliny Suchá Belá. Vhodné východisko na túry do roklín Slovenského raja. K vybaveniu strediska patrí chatová osada, autokemping, hotel, reštaurácie, bufety, volejbalové a tenisové ihrisko, lyžiarsky vlek a informačné stredisko Správy Národného parku Slovenský raj. Autocamping Podlesok je situovaný pri vstupe do najznámejšej a najnavštevovanejšej rokliny Slovenského raja Suchá Belá. Svojou polohou a vybavením je vhodný tak pre mototuristov ako aj pre všetky kategórie turistických návštevníkov. Je výborným východiskovým miestom pre kratšie i dlhšie výlety do Slovenského raja. Autocamping Podlesok Hrabušice ponúka 85 lôžok v 21 chatách a 600 stanových miest. V rekreačnom stredisku Podlesok sa nachádza Informačné stredisko Správy Národného parku Slovenský raj. V nevelkej vzdialenosti od rekreačného strediska Podlesok sa nachádza salaš Nový Majer poskytujúci možnosť jazdeckej turistiky na koňoch, jazdeckú školu, vychádzky bričkou či saňami a konské tábory pre deti.

Ranč Malý Majer, nachádzajúci sa medzi obcou Hrabušice a rekreačným strediskom Podlesok, ponúka rôzne možnosti jazdy na koni, jazdeckú školu, vychádzky bričkou alebo na saniach, či skijöring v zimnej sezóne. V rekreačnom stredisku Podlesok, pri ranči Malý majer je situovaná vzletová a pristávacia plocha pre ultralighty s možnosťou absolvovania pilotáže a ukázkových letov so skúseným inštruktorom.

História obce a kultúrno-historické hodnoty územia

HISTÓRIA OBCE - Hrabušice boli osídlené koncom doby laténskej, čo dokazujú archeologické nálezy. Ide o sídlisko púchovskej kultúry z doby rímskej. Prvé záznamy o existencii obce pochádzajú z r. 1279. Od roku 1773 sú známe už pod názvom Hrabusicze a od roku 1920 pod názvom Hrabušice. Dnešný názov je ustálený z roku 1927. V chotári obce bol Marcelov hrad – Zelená hora. Po odchode bratříkov obyvatelia Levoče hrad zbúrali. Obec patrila do spoločenstva Spišských Sasov a v roku 1465 sa stala majetkom panstva Spišského hradu. Obec sa vyvíjala ako trhové poddanské mestečko, ktoré malo aj svoj erb, ktorý je znázornený v pečatí obce. V rokoch 1582 – 1638 dostala obec jarmočné právo, bol tu mlyn, významná píla a v obci vyrábali znamenité pivo. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom a poľovníctvom. Czakyovci postavili v obci hámre a vysokú pec. V roku 1787 mala obec 97 domov a 843 obyvateľov. V 60-tych rokoch 19. storočia sa obec stala centrom slovenského národného hnutia na Spiši a pripojila sa k petícií slovenských obcí na Spiši, ktorú v roku 1863 poslali panovníkovi, kde žiadali zavedenie slovenčiny do úradov a škôl. Petíciu podpísalo 47 obcí Spiša.

PAMIATKY OBCE - Pôvodne románsky katolícky kostol zasvätený sv. Vavřincovi je z polovice 13. storočia. Po požiari roku 1916 vežu prestavali s použitím pôvodných

románskych častí. Má jednolodie s polygonálnym uzáverom presbytéria, zaklenutého dvoma poľami gotickej križovej rebrovej klinovej profilácie. Podobné klenby sú aj v severnej kaplnke. Z románskej stavby sa zachovali základy veže, obvodové múry lode a časti presbytéria s južným románskym portálom. V starej sakristii je gotické kamenné lavabo, zdobené vimperkom s krabmi. V polkruhovej archivolte románskeho portálu z roku 1962 odkryli gotickú nástennú maľbu zo začiatku 15. stor., znázorňujúcu scénu ukrižovania.

Hrabušický hrad, tiež (Marcelov hrad) - dnes zrúcanina hradu sa rozprestiera na vrchole Zelenéj hory, v pásme Slovenského raja, pri obci Hrabušice. V prvej polovici 13. storočia dal kráľ Belo IV. Zelenú horu akémusi Marcelovi, aby na nej postavil kamenný hrad. Tvorilo ho veľké nádvorie, okrúhla strážna veža, obvodová hradba a pred vežovitou vstupnou bránou bola priekopa. Začiatkom 15. storočia bol Marcelov hrad už opustený. V roku 1453 sa hradu zmocnili bratříkovci a v hradbách vybudovali bratricke vojská tábor. Po ich odchode bratříkovci v roku 1462 hrad zbúrali a hradby zničili. Do dnešného dňa sa zachovali len značne deštruované základy a zvyšky hradieb.

ARCHEOLOGICKÉ PAMIATKY:

Územie dnešného Spiša bolo osídlené už niekoľko tisícročí pred n.l. Dokazujú to početné archeologické výskumy a významné archeologické lokality z obdobia praveku až novoveku. Najpočetnejšie sú zastúpené lokality doby bronzovej, doby rímskej, obdobia Veľkej Moravy a stredoveku. Významné archeologické pamiatky na Spiši boli nájdené v lokalitách:

- Gánovce – Hrádok, travertínová kopa
- Jánovce - Machalovce, hradisko
- Hrabušice - Kvetnica - Zámčisko, hradisko
- Spišský Štiavnik – park kaštieľa, zaniknutý kostol
- Veľký Slavkov, opevnené hradisko

4. SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Environmentálna regionalizácia SR bola spracovaná na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov vymedzila v minulosti päť stupňov kvality životného prostredia. Stupeň I. predstavoval prostredie vysokej úrovne a stupeň V. prostredie silne narušené. Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky je proces so štvorročným cyklom spracovania, prostredníctvom ktorého sa vyčleňujú polygóny (regióny) s určitou kvalitou životného prostredia. V SR takto rozlišujeme päť prostredí (environmentov), a to od prostredia vysokej kvality až po prostredie silne narušené. Z pôvodných piatich typov prostredí (environmentov) je územie SR rozčlenené do 3 regiónov a 2 okrskov, pričom okrsky podrobnejšie rozčleňujú „Regióny s mierne narušeným prostredím“. Posudzovaná činnosť patrí do regiónu s nenarušeným prostredím.

4.1. Ovzdušie

Územie Prešovského kraja predstavuje z hľadiska čistoty ovzdušia relatívne homogénny priestor. Kotliny a údolia sú v prevažnej miere postihnuté lokálnymi zdrojmi znečistenia, zvlášť v prípade inverzných situácií, vrcholové oblasti sú naopak atakované diaľkovým prenosom emisií z priemyselných aglomerácií v Českej republike (Ostravsko) a Poľsku (Horné Sliezsko, Krakow). Relatívnu homogénnosť územia narušujú iba priestory kumulácie zdrojov a činností spôsobujúcich znečistenie ovzdušia (priemyselné plochy, koncentrácia dopravy a pod.). Takýmito priestormi v rámci Prešovského kraja sú najväčšie sídla.

Regionálne imisné znečistenie ovzdušia vytvára „pozadie“, na ktorom možno hodnotiť lokálnu imisnú situáciu a definuje sa ako znečistenie hraničnej vrstvy atmosféry krajiny vidieckeho typu a dostatočnej vzdialenosti od lokálnych priemyselných a mestských zdrojov. Podiel

transhraničného diaľkového prenosu škodlivín na regionálnom znečistení ovzdušia a kyslosti zrážkových vôd je približne 60 %. Zvyšok sú prevažne autochtónne priemyselné exhaláty rovnomerne rozptýlené. Prízemný ozón: Väčšina atmosférického ozónu (približne 90 %) sa nachádza v stratosfére (11-50 km), zvyšok v troposfére. Stratosferický ozón chráni našu biosféru pred letálnym ultrafialovým UV-C žiarením a v značnej miere zoslabuje UV-B žiarenie, ktoré je schopné vyvolať celý rad nepriaznivých biologických efektov. Rast koncentrácie prízemného ozónu súvisí s rastúcou emisiou prekursorov ozónu (NO_x, VOC, CO) z automobilovej dopravy, energetiky a priemyslu.

Lokálne znečistenie ovzdušia je výsledkom emisií z blízkych zdrojov znečistenia s často výrazným príspevkom emisií z mobilných zdrojov (automobilová doprava). Najvyššie hodnoty lokálneho znečistenia sa spravidla vyskytujú v lokalitách so značnou koncentráciou osídlenia, priemyslu a dopravy. Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia v okrese Spišská Nová Ves i okolí stavby majú lokálne vykurovacie zdroje, mestské kotolne, priemyselné podniky, doprava a sekundárna prašnosť. Prehľad o úrovni znečistenia ovzdušia za roky 2010 - 2020 za celý okres Spišská Nová Ves je uvedený v tabuľke č.7.

Tabuľka č. 7: Emisie základných znečisťujúcich látok z NEIS zo stacionárnych zdrojov v okrese Spišská Nová Ves za roky 2012 – 2020

Okres Spišská Nová Ves	Emisie (t/rok)				
	TL	SO ₂	NO ₂	CO	TOC (organické látky -celkový organický uhlík -COU)
2012	28,38	75,25	76,20	1 871,77	64,62
2013	18,32	28,02	77,31	328,29	23,56
2014	17,57	28,35	50,61	289,97	21,50
2015	26,25	85,53	58,58	1 551,12	36,24
2016	22,20	97,35	72,61	1 691,37	35,69
2017	19,56	81,15	58,95	1 371,83	34,63
2018	10,97	24,43	86,24	1 093,98	30,58
2019	12,48	26,29	79,54	1 215,51	31,98
2020	12,94	34,76	127,46	1 622,11	33,00

V blízkosti miesta lokalizácie stavby sa priamo nenachádzajú významnejšie zdroje znečistenia ovzdušia, tie sa nachádzajú v okresnom meste, ktoré je dostatočne vzdialené od riešenej lokality. Prehľad významnejších prevádzkovateľov zdrojov znečisťovania ovzdušia (ZZO) je tabuľke č. 8.

Tabuľka č.8: Emisie základných znečisťujúcich látok v okrese Spišská Nová Ves za rok 2020 z NEIS. Prevádzkovatelia s množstvom emisií nad 0,5 t/ NO_x /rok sú zoradení podľa ročného množstva NO_x.

NÁZOV PREVÁDZKOVATEĽA	TZL (t/rok)	SO ₂ (t/rok)	NO ₂ (t/rok)	CO (t/rok)
KOVOHUTY, a.s.	4,076	30,722	94,223	1 466,775
EMKOBEL, a.s.	0,626	0,075	12,206	4,930
Embraco Slovakia s.r.o.	1,505	0,043	5,728	126,875
TERMOKOMPLEX, spol. s r.o.	0,107	0,013	2,078	0,839
Heneken Melts, s.r.o.	0,047	0,698	1,493	0,998
MPC CESSI a.s.	0,602	0,008	1,228	0,496
Zlieváreň SEZ Krompachy akciová spoločnosť	0,393	2,806	0,854	6,228

Obec Smižany	0,043	0,005	0,846	0,342
Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.	0,053	0,004	0,626	0,253
SITEM SLOVAKIA, spol. s r.o.	0,040	0,005	0,534	4,335
Veolia Energia Komfort Košice, a.s.	0,027	0,003	0,518	0,209

Podľa mapy zaťaženia územia základnými znečisťujúcimi látkami, ktorá vyjadruje priestorovú syntézu plôch rozloženia koncentrácií základných znečisťujúcich látok boli územia v SR zaradené do piatich tried znečistenia ovzdušia podľa miery prekročenia nadhraničných hodnôt koncentrácií (NHK). Obec Hrabušice a jej okolie patrí do 1. triedy, t.j. ide o minimálne znečistenie (nevyskytuje sa v NHK žiadna látka).

Znečistenie ovzdušia priamo v riešenom území, vzhľadom na jeho dostatočnú vzdialenosť od veľkých zdrojov znečisťovania, t.j. od významnejších priemyselných podnikov v okrese, nie je zvýšené, nakoľko týmito zdrojmi nie je ovplyvnené. Index znečistenia ovzdušia (IZO) v riešenom území činí do 0,75, ide o ovzdušie v horských oblastiach, ktoré je najmenej znečistené. Bratislava má napr. IZO 1,4 – 2,0 a v centrách priemyselných oblastí, napr. v Košiciach je IZO 2,00 a viac.

4.2. Pôdy, podzemné a povrchové vody a radónové riziko

Pôdy v obci Hrabušice vrátane územia, do ktorého je posudzovaná činnosť umiestnená sú znečisťované a deštruované primárne aj sekundárne. Na intenzívne poľnohospodársky obrábaných pôdach sa v značnej miere vyskytuje pôdna erózia, pôda je poškodená veľkoplošným odvodňovaním, resp. závlahami (znečistená voda), nesprávnym hospodárením, prehnojovaním priemyselnými hnojivami a aplikáciou pesticídov. Sekundárne znečistenie spôsobuje znečistené ovzdušie. Znečistenie pôd k.ú. Hrabušice nie je významné. V zmysle monitoringu SR, ktorým boli zisťované hodnoty škodlivých látok v pôde (kovy, anorganické zlúčeniny, aromatické zlúčeniny, polycyklické aromatické uhľovodíky, chlórované uhľovodíky, pesticídy a iné látky), patrí pôda riešeného územia do kategórie A, A1 (mierne kontaminovaná pôda).

POVRCHOVÉ A PODZEMNÉ VODY sú pre nenahraditeľnosť a spoločenský význam chránené zložitým systémom opatrení, ktoré sa premietajú do hospodárenia a spoločenského života. Ide najmä o prevenciu znečisťovania povrchových a podzemných vôd, vybudovaním kanalizácii a ČOV.

Povrchové vody - Geologické pomery taktiež môžu nepriaznivo ovplyvniť kvalitu vo vodných tokoch (vo flyšovej oblasti je badať významné difúzne znečistenie v dôsledku splachov poľnohospodárskej pôdy), sezónnosť rekreačných aktivít a turistiky a menšie riedenie vody v tokoch v jeseni pri slabých prietokoch. Čo sa týka hlavného toku v riešenom území rieky Hornád a jej prítokov, jej znečistenie sa výraznejšie zvyšuje až za okresným mestom Spišská Nová Ves, kde k jeho zvýšeniu prispievajú znečisťovatelia v meste, ktorými sú priemyselné podniky a ČOV Spišská Nová Ves. V riešenom území majú povrchové vody dobrú kvalitu.

Podzemné vody sú ohrozené okrem prirodzených zdrojov znečistenia, akým je štruktúra geologického podložia, aj plošným znečistením z poľnohospodárstva, priemyselnou výrobou a obývanosťou územia. Časť zdrojov podzemných vôd je vyhovujúca bez potreby náročnejších úprav, existujú však aj v tomto území lokality zdrojov podzemnej vody s problematickou kvalitou vody, najmä ak sa plánujú využívať na pitné účely. Riečne náplavy Hornádu pri Spišskej Novej Vsi majú podzemné vody s typicky vyšším obsahom železa, mangánu. Z výsledkov hydrogeologického prieskumu vyplýva, že podzemná voda v danej lokalite je veľmi tvrdá, značne mineralizovaná, slabo zásaditá, veľmi vysoko vodivá. Má veľmi vysoký obsah hydrogénuhličitanov.

Radónové riziko - v predmetnom území z hľadiska širších vzťahov bolo v zmysle regionálnych prieskumov zistené nízke až stredné radónové riziko.

4.3. Odpady

Vážnym problémom negatívne vplyvujúcim na všetky zložky životného a prírodného prostredia sú odpady z výrobnnej i nevýrobnej sféry. Najčastejší spôsob zneškodňovania odpadov v súčasnosti na území SR, ako aj v obci Hrabušice, je skládkovanie. V zmysle zákona o odpadoch je hlavným účelom odpadového hospodárstva predchádzanie vzniku odpadov a obmedzenie ich tvorby. Pri nakladaní s odpadmi po ich vzniku je potrebné uprednostniť ich materiálne zhodnotenie pred zhodnotením energetickým. Len ak nie je možné ich materiálovo alebo energeticky zhodnotiť, potom je nevyhnutné zabezpečiť ich zneškodnenie spôsobom neohrozujúcim zdravie ľudí a životné prostredie. Základnou podmienkou pre zhodnocovanie odpadov je ich separovaný zber v požadovanom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu.

Nakladanie s odpadmi je v obci Hrabušice riešené prostredníctvom zmluvy s firmou Brantner Nova – ekologické služby Spišská Nová Ves. V areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva je od roku 2019 funkčný zberný dvor. V areáli Zberného dvora v Hrabušiciach sú odpady zhromažďované v riadne označených veľkoobjemových kontajneroch oddelene podľa druhu odpadu do času ich odvozu na ich zhodnotenie alebo zneškodnenie. Zberný dvor je určený na bezplatné legálne dočasné uloženie niektorých zložiek komunálneho odpadu vznikajúceho na území obce Hrabušice z domácnosti pre fyzické osoby a občanov s trvalým a prechodným pobytom v obci Hrabušice, ktorí sa preukážu platným dokladom totožnosti, taktiež pre občanov, ktorí vlastnia nehnuteľnosť v obci a ktorí majú riadne uhradený poplatok za vývoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu.

Odpad, ktorý je možné odovzdať na zbernom dvore:

1. Objemný odpad (katalógové číslo – 200 307) je komunálny odpad, ktorý nie je možné pre jeho veľký rozmer uložiť do štandardnej zbernej nádoby (nábytky, dvere, skrine, posteľe, koberce a pod).
2. Drobný stavebný odpad (katalógové číslo-200 308) je odpad z bežných stavebných úprav, udržiavacích a rekonštrukčných prác vykonávaných fyzickou osobou, ktoré nevyžadujú stavebné povolenie, ani ohlásenie.
3. Plasty (katalógové číslo – 200 139) všetky druhy plastov, ktoré neobsahujú nečistoty. Na zbernom dvore je možné odovzdať plasty, väčšie kusy polystyrénu, ktoré sa ani po minimalizovaní nezmestia do bežnej nádoby, resp. vreca určeného na separovaný zber plastov v obci.
4. Sklo (katalógové číslo – 200 102) biele a farebné sklo, ktoré nie je znečistené ropnými látkami, rozpúšťadlami, farbami. Na zberný dvor je možné odovzdať sklo, ktoré sa ani po minimalizovaní nezmestí do bežnej nádoby určenej na separovaný zber skla v obci (napr. sklenené tabule).
5. Papier a lepenka (kartón) /katalógové číslo -200 101) – každý druh papiera zbavený kovových a iných častí. Nepatrí sem papier znečistený ropnými látkami, farbami a pod. Na Zberný dvor je možné odovzdať papier, ktorý sa ani po minimalizovaní nezmestí do bežnej nádoby, resp. platového vreca určeného na separovaný zber papiera v obci.
6. Biologicky rozložiteľný odpad (200 201) z dôvodu, že zber biologicky rozložiteľného odpadu ako je pokosená tráva, lístie, zvyšky zeleniny a ovocia je zabezpečovaný firmou Brantner Nova s.r.o. v týždňových intervaloch od mesiaca marec až do konca novembra bežného roka, na Zbernom dvore sa budú zhromažďovať iba konáre z orezávaných stromov v domácnostiach s maximálnym priemerom 70 mm, ktoré budú následne zoštiepkované a štiepka odvezená fi. Brantner Nova s.r.o. na kompostovisko.

Spôsob nakladania a zneškodňovania všetkých druhov odpadov je stanovený aktuálnym Všeobecným záväzným nariadením obce Hrabušice č.4/2020.

4.4. Živá príroda

Územie dotknuté stavbou je v súčasnosti zaťažené komplexom antropogénnych negatívnych vplyvov na krajinu, jej flóru a faunu. Urbanizácia a intenzívne využívanie krajiny na poľnohospodárske účely a prítomnosť ďalších priamych civilizačných vplyvov (cesty, elektrovedy, telekomunikačné siete atď.) už v minulosti značne ovplyvnili jednotlivé zoocenózy, podmienili likvidáciu niektorých biotopov a došlo k narušeniu migračných ciest, narušovaním biologických rytmov. Aj napriek týmto skutočnostiam sú v širšom okolí stavby zachované niektoré lokality vzácnej fauny a flóry, ktoré sú predmetom ochrany a sú bližšie popísané v časti III.1.4.

4.5. Zdravotný stav obyvateľstva

Z hľadiska socio-ekonomického typu osídlenia krajiny patrí územie, do ktorého je činnosť „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ lokalizovaná, k typu osídlenej krajiny III. kategórie socio-ekonomickej hodnoty. Ide o vidiecky typ so sústredenými sídlami s prevahou aktivity obyvateľstva v priemysle a službách.

Z hľadiska geoeologických typov patrí lokalita stavby do životného prostredia predhorí s prevahou dobrých ekologických podmienok pre život človeka. Ide o mierne teplé podhoriskú krajinu – pahorkatinové predhorie s lesom.

ZDRAVIE je definované ako stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, nielen neprítomnosť choroby; je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno - ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života. Stredná dĺžka života pri narodení v okrese Spišská Nová Ves v období 1996 – 2000 bola u mužov $M=68,20$ rokov a u žien $\bar{Z}=76,85$. V Košickom kraji to bolo $M=68,03$ a $\bar{Z}=76,69$ a v celej SR $M=68,82$ a $\bar{Z}=76,79$.

K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva, odrážajúcich ekonomické, kultúrne, životné a pracovné podmienky, patrí o.i. úmrtnosť – mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí však nielen od uvedených podmienok, ale ju bezprostredne ovplyvňuje aj veková štruktúra obyvateľstva. V Košickom kraji sa v období 1998 - 2002 hodnoty mortality (na 1000 obyv.) pohybovali v rozpätí 9,36 - 9,60 ‰ (priemer v SR – 9,58‰). V okrese Spišská Nová Ves sa v tom istom období pohybovali hodnoty v rozpätí 7,42 - 8,09 ‰.

V úmrtnosti podľa príčin smrti, podobne ako v celej republike, tak aj v Košickom kraji, aj v okrese Spišská Nová Ves dominuje úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy (439,7/100 000 obyv.), z toho najviac ide o ischemické choroby srdca. Najviac úmrtí na ochorenia obehovej sústavy v kraji dosiahol okres Sobrance (706,2/ 100 000 obyv.), najmenej okres s najmladším obyvateľstvom Košice III (212,4).

Úmrtnosť na nádorové ochorenia v Košickom kraji v r. 2002 predstavovala 199,9/100000 obyv., pričom najvyššia bola v okrese Sobrance (296,0). V okr. Spišská Nová Ves predstavovala 172,5, pričom navyše (26,6) tvorí úmrtnosť na nádory dýchacej sústavy. Úmrtnosť na ochorenia dýchacej sústavy je z okresov Košického kraja najvyššia v okresoch Sobrance a Trebišov. Úmrtnosťou na vonkajšie príčiny sú podstatne viac postihnutí muži, ktorí často zomierajú pri dopravných nehodách i úmyselným sebapoškodením. V tejto úmrtnosti patrí okres Spišská Nová Ves k okresom s vyšším výskytom.

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI „OSOBITNÉ LETISKO HRABUŠICE – PODLESOK, ZMENA VYUŽITIA ÚZEMIA“ NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A O MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE

1. POŽIADAVKY NA VSTUPY

1.1. Záber lesných pozemkov, pôdy a výrubby zelene

Realizácia stavby si nevyžiada ani trvalý, ani dočasný záber PPF, ani výrubby stromov a lesa. Činnosť bude prevádzkovaná tak ako doteraz, na trávnatých porastoch vo vlastníctve navrhovateľa, ktoré sú súčasne využívané aj na poľnohospodárske účely, na produkciu sena.

1.2. POTREBY VODY

Pre riešenie činnosť nevzniká nová potreba vody. Činnosť bude prevádzkovaná zhodne so súčasným stavom.

1.3. Potreba surovín a energií

Pre riešenie činnosť nevzniká nová potreba vody. Činnosť bude prevádzkovaná zhodne so súčasným stavom.

1.4. Dopravná a iná infraštruktúra

Činnosť bude realizovaná mimo zastavaného územia obce Hrabušice, v Podlesok. Dopravné napojenie posudzovanej činnosti je existujúce, je priamo z cesty III/3227, a to príjazdovou a výjazdovou komunikáciou k objektom Malý Majer, ktoré tvoria zázemie budúceho osobitného letiska. Ďalej napojenie pokračuje po existujúcich poľných cestách zemnej konštrukcie vo vlastníctve navrhovateľa. Využitie jestvujúcich pôch pre budúce osobitné letisko nevyžaduje výstavbu spevnených plôch na dotknutých parcelách, ani na iných parcelách.

1.5. Nároky na pracovné sily

Realizáciou stavby nevzniknú nové pracovné miesta.

1.6. Iné nároky

Iné nároky nie je pre stavbu potrebné riešiť.

2. ÚDAJE O VÝSTUPOCH

Z hľadiska možných zdrojov znečisťovania životného prostredia a nepriaznivých vplyvov na jednotlivé jeho zložky pri realizácii a prevádzke pripravovanej činnosti nebudú dopady na zložky životného prostredia významné a budú takmer zhodné so súčasným stavom.

Z výstupov je potrebné uviesť hlukové emisie a emisie látok znečisťujúcich ovzdušie. Činnosť nebude zdrojom zápachu vibrácií ani žiarenia.

2.1. Zdroje znečisťovania ovzdušia

Počas prevádzky osobitného letiska budú unikať do ovzdušia znečisťujúce látky z lietadiel. Sú to štvortaktné motory s výkonom max. 100 kW. Intenzita príletov a odletov bude minimálna, max. 10 príletov a odletov za deň. Emisie znečisťujúcich látok budú veľmi nízke, až zanedbateľné.

2.2. Odpadové vody

Splaškové odpadové vody pri prevádzke osobitného letiska nebudú vznikať. Dažďové vody budú tak ako v súčasnosti vsakovať do trávnatého povrchu vzletovej a pristávacej dráhy.

2.3. Odpady

Odpady v prevádzke osobitného letiska nebudú vznikať. Zázemie letiska budú tvoriť objekty Malého Majera. Produkované odpady tohto zázemia ostávajú v súčasnom stave.

2.4. Zdroje hluku

Zdrojom hlukových emisií budú lietadlá pristávajúce a odlietajúce z osobitného letiska. Ako letecké motory športových lietadiel sa v súčasnosti používajú motory z hľadiska hlukových pomerov porovnateľné s prevádzkou cestných vozidiel. Prevádzka osobitného letiska bude realizovaná v dennej dobe od 06,00 hod. do občianskeho súmraku. Intenzita priletov a odletov bude minimálna. Predpokladá sa s maximálnou intenzitou 10 priletov a odletov denne. Osobitné letisko vzhľadom k svojmu charakteru nebude využívané v zimnom období v čase, keď sa na uvedených pozemkoch bude nachádzať súvislá vrstva snehu.

2.5. Zdroje vibrácií, žiarenia, tepla a zápachu

Realizáciou činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nevzniknú žiadne zdroje žiarenia a prevádzka nebude zdrojom ani zápachu, ani tepla.

2.6. Iné očakávané vplyvy a vyvolané investície

Pri realizácii činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nebudú iné ako vyššie popísané negatívne vplyvy.

3. ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH PRIAMYCH A NEPRIAMYCH VPLYVOCH NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Realizovaním činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nedôjde novým zmenám v dotknutom území, ktoré sa týkajú prírodného prostredia, obyvateľov, ako aj sociálno - ekonomického prostredia. Nakoľko činnosť podlieha posudzovaniu rôzne predpokladané vplyvy posudzujeme samostatne.

VPLYV NA OBYVATEĽSTVO

Vplyvy na hlukovú situáciu v lokalite stavby a jej okolí

Počas prevádzky činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ budú vplyvy na obyvateľstvo obce Hrabušice súvisieť s mierne zvýšeným hlukom z leteckej prevádzky ultraľahkých lietadiel. V zmysle požiadavky RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi zo dňa 21.6.2021 (príloha EK-08) bol vypracovaný akustický posudok. V rámci posúdenia akustických pomerov boli zrealizované aj merania hluku. Akustický posudok bol vypracovaný na základe projektových podkladov pre osobitné letisko. Textová časť posudku a rozhodujúce prílohy sú v plnom znení uvedené v prílohe EK- 07 zámeru.

Z akustického posudku uvádzame závery a zhodnotenia akustických pomerov pre prevádzku osobitného letiska:

„Osobitne letisko budú využívať ultraľahké lietadlá (kategória UL). Typickým predstaviteľom tejto kategórie lietadiel je lietadlo Bristell UL HD s motorom typu ROTAX. Lietadlo Bristell UL HD je dvojsedadlové, jednomotorové, dolnoplošné a celokovovo športovo ľahké. Je to lietadlo s pevným trojkolesovým podvozkom s riaditeľným predným kolesom. Na zdokumentovanie úrovne hluku šíreného počas vzletu a pristátia lietadla Bristell UL HD reg. č. OM-M126 bola vykonaná séria šiestich meraní. Pri meraní imisií hluku sa postupovalo podľa pracovného postupu IS-OOFF/01: Meranie imisií hluku v životnom prostredí. Meranie bolo vykonané na dvoch miestach približne v osi vzletovej a pristávacej dráhy 07 a 25. Situovanie miest meraní je vyznačené v prílohe č. 2. Pri meraní imisií hluku vzlietalo a pristávalo lietadlo Bristell UL HDs reg. č. OM-M126 opakovane, tzn. vykonali sa tri vzlety a pristátia na dráhu 07 a na dráhu 25. Lietadlo bolo navádzane pozdĺž určenej vzletovej a pristávacej roviny.

Záver: Výsledky predikcie šírenia hluku a vo výpočtových bodoch pri prevádzke osobitného letiska za predpokladu 5 vzletov a pristátí počas referenčného časového intervalu - deň a 1 vzletu a pristátia počas referenčného časového intervalu – večer, preukazujú, že nebudú prekročené prípustné hodnoty veličín hluku pre príslušné referenčné časové intervaly (deň, večer). Počas referenčného časového intervalu - noc sa s prevádzkou osobitného letiska s prihliadnutím na podmienky ustanovené v leteckých predpisoch sa neuvažuje. Predikcia šírenia hluku bola vykonaná vo dvoch variantných prípadoch, ktoré reprezentujú hraničné prípady využitia len dráhy 07 alebo len dráhy 25. V reálnych podmienkach bude na rozhodnutí pilota, ktorú dráhu použije a to najmä v závislosti od rýchlosti a smere vetra. S prihliadnutím na topológiu terénu je z technického hľadiska jednoduchší vzlet a pristátie na dráhu 25, t.j. z východného smeru.

Upozornenie: Výsledky predikcie šírenia a úrovne hluku vo výpočtových bodoch situovaných 4 m nad strechami rodinných domov resp. parciel určených na výstavbu rodinných domov, platia len pre navrhované riešenie osobitného letiska podľa predloženej dokumentácie, pre identifikované lietadlo UL zistene údaje o hluku uvedeného typu lietadla UL a priaznivé meteorologické podmienky na šírenie zvuku.“

Zdravotné, sociálne a ekonomické vplyvy

K týmto vplyvom je možné pripočítať súčasné a zároveň aj budúce vyžívanie riešenej činnosti na športovú a výchovnú činnosť, o.i. aj pre rekreačné a športové lety.

VPLYV NA PRÍRODNÉ PROSTREDIE

Vplyv na pôdu a horninové prostredie

Realizácia posudzovanej činnosti nebude mať nepriaznivé vplyvy na horninové prostredie. Ide o zhodné využívanie poľnohospodárskych plôch na zhodné účely pre vzlety a pristávanie ultraľahkých lietadiel.

Vplyv na ovzdušie

Lokalita stavby sa nachádza v území, kde nie sú umiestnené iné významné zdroje znečisťovania ovzdušia (ZZO). Ide o pozemok lokalizovaný mimo zastavanej časti obce Hrabušice, ale zároveň o pozemok lokalizovaný v chránenom území. Dotknutý vzdušný priestor, aj keď len v malej miere a malej intenzite letov, zasahuje aj do NP Slovenský raj. V zmysle ust. § 9 ods. 1 písm. d) zákona č. 137/2010 Z.z. o ovzduší v znení neskorších predpisov ide o oblasť vyžadujúcou osobitnú ochranu ovzdušia. Vzhľadom na veľmi nízke, až zanedbateľné emisie látok z prevádzky ultraľahkých lietadiel, nedôjde z výraznejšiemu znečisteniu ovzdušia na letisku a v jeho okolí, vrátane dotknutého vzdušného priestoru. V druhom stupni, t.j. až po vydaní rozhodnutia o využití územia budú dopravným úradom podľa novelizovaného leteckého zákona stanovené podmienky prevádzkovania osobitného letiska, a to so zohľadnením bezpečnosti leteckej prevádzky. Pre osobitné letisko môžu to byť menšie odlišnosti v stanovení prekážkových rovín, vzletových a približovacích rovín, ako sú v súčasnosti stanovené a rešpektované.

Vplyv na povrchovú a podzemnú vodu

Realizácia posudzovanej činnosti nebude mať nepriaznivé vplyvy na povrchové a podzemné vody. Ide o zhodné pokračovanie vo využívaní poľnohospodárskych plôch na nezmenené účely, t.j. pre vzlety a pristávanie ultraľahkých lietadiel.

Vplyv na genofond a biodiverzitu

Posudzovaná činnosť z hľadiska ochrany prírody a krajiny je umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Dotknutá lokalita sa nachádza v ochrannom pásme (OP) Národného parku (NP) Slovenský raj, aj keď parcely priamo využívané na vzlety a pristávanie nepatria do OP NP

Slovenský raj. Zároveň je táto lokalita od roku 2011 súčasťou Chráneného vtáčieho územia (CHVÚ) Slovenský raj, avšak podobne ako v ochrannom pásme NP Slovenský raj, ani v CHVÚ nie sú priamo plochy pre vzlety a prílety súčasťou tohto chráneného územia. Vzhľadom na nie zmenu, ale pokračovanie už prevádzkovej činnosti, nedôjde ku zmene vplyvu na genofond a biodiverzitu.

Vplyv na faunu a fóru

Posudzovanou činnosťou nedôjde k novým záberom plôch, činnosť bude zhodne prevádzkovaná, tak ako je to teraz. Rastlinné spoločenstvá nie sú činnosťou významnejšie ovplyvnené. Ako vzletová a pristávacia plocha slúžia trávnaté porasty, ktoré sú kosené a využívané aj na produkciu sena.

Čo sa týka fauny v riešenom priestore, k miernemu negatívnemu ovplyvneniu mohlo dôjsť na začiatku prevádzkovania posudzovanej činnosti. Nakoľko však pri transformácii dotknutých plôch na osobitné letisko nedôjde k žiadnym zmenám, nebudú ani nové ovplyvnenia fauny v riešenej lokalite. Realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k narušeniu druhového bohatstva a rozmanitosti fauny v dotknutom území. Ani dlhodobým pôsobením prevádzky stavby „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nebudú v okolí stavby významne ohrozené žiadne živočíšne druhy a biotopy viac ako v súčasnosti.

Vplyv na krajinu

Realizácia posudzovanej činnosti nebude mať nepriaznivé vplyvy na vzhľad krajiny. Činnosť je prevádzkovaná od roku 2013 a pri zmene využívania územia nedôjde k vybudovaniu nových objektov, ani spevnených plôch, ktoré by mohli zmeniť vzhľad krajiny. Ide o zhodné pokračovanie činnosti na nezmenené účely na vhodných trávnatých plochách. Činnosť, jej realizácia, rešpektuje regulatívy územného plánu.

4. HODNOTENIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK

Realizáciou činnosti nebude ohrozené zdravie okolitého obyvateľstva. Samotná činnosť prispieva k rekreačnému využívaniu dotknutých plôch v súčasnosti, ako aj v pokračovaní činnosti ako osobitné letisko.

5. ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA BIODIVERZITU A CHRÁNENÉ ÚZEMIA

VPLYV NA ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU (NATURA 2000)

Z lokalít sústavy NATURA 2000, do katastrálneho územia obce Hrabušice zasahujú dve územia európskeho významu, a to SKUEV0112 Slovenský raj a SKUEV0290 Horný tok Hornádu (Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14.7. 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu). SKUEV0290 Horný tok Hornádu nie je posudzovanou činnosťou dotknutý. Riešené plochy, vrátane zázemia budúceho osobitného letiska taktiež nepatria do SKUEV0112 Slovenský raj. Ovplyvnenie týchto chránených území sa nepredpokladá.

VPLYV NA CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE

Časť katastrálneho územia obce Hrabušice patrí do Chráneného vtáčieho územia (CHVÚ) Slovenský raj /SKCHVU053/, avšak plocha pre vzlety a prílety nie je priamo súčasťou tohto chráneného územia. CHVÚ sú chránené územia podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Platí v nich prvý stupeň ochrany a tzv. zakázané činnosti, ktoré sú vymenované v jednotlivých vyhlasovacích predpisoch. Prostredníctvom zakázaných činností sú vo vyhláškach jednotlivých chránených vtáčích území zadefinované špecifické podmienky. Vplyvy posudzovanej činnosti nemajú a nebudú mať významnejšie vplyvy na uvedené CHVÚ. Ide o prevádzkovanú činnosť od roku 2013, ktorá bude zhodne prevádzkovaná aj po transformácii na osobitné letisko.

VPLYVY NA OSOBITNE CHRÁNENÉ ČASTI PRÍRODY - CHRÁNENÉ ÚZEMIA

Posudzovaná činnosť je z hľadiska ochrany prírody a krajiny umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Dotknutá lokalita sa nachádza v ochrannom pásme (OP) Národného parku (NP) Slovenský raj, aj keď parcely priamo využívané na vzlety a pristávanie nepatria do OP NP Slovenský raj, ktorý je vyhlásený ako národný park od roku 1988.

V roku 2016 bolo územie národného parku a jeho ochranného pásma prehodnotené s cieľom zlepšiť kvalitu ochrany prírody národného parku rešpektujúc súčasné podmienky a záujmy udržateľného rozvoja regiónu, priblížiť národný park k európskym štandardom a zároveň zabezpečiť medzinárodné záväzky ochrany územia európskeho významu. V zmysle NV SR č.69/2016 Z.z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Slovenský raj, jeho zóny a ochranné pásma sú v tomto chránenom území vymedzené štyri zóny - A, B, C a D. Výrazne sa týmto nariadením zredukovala výmera ochranného pásma národného parku, kde sú vynechané zastavané časti obcí, rozsiahle plochy intenzívne obhospodarovaných polí alebo premenených lesov. Dosiaľ platil na území národného parku len 3. alebo vyšší stupeň ochrany, teraz pre zastavané územia obcí v národnom parku platí 2. stupeň ochrany, tieto územia patria do zóny D a týka sa to aj riešených plôch. Ide však o už prevádzkovanú činnosť, jej pokračovanie, bez významnejších vplyvov na toto chránené územie, vzhľadom na malú intenzitu prevádzky a veľmi malé vplyvy zariadení (lietadiel) požívaných pri tejto činnosti.

VPLYV NA PRVKY ÚSES

ÚSES a chránené územia v okolí lokality stavby sú podrobne popísané v kapitolách III.1. a III.2. Ako z uvedeného vyplýva, realizáciou činnosti a jej prevádzkou nebudú funkčne priamo dotknuté prvky systému ekologickej stability krajiny. Realizáciou posudzovanej činnosti nedôjde ovplyvneniu biokoridorov a biocentrier vyčlenených v širšom okolí lokality tejto činnosti. Na zmiernenie a elimináciu prípadných negatívnych vplyvov je potrebné dodržať navrhnuté opatrenia, ktoré sú uvedené v časti IV.10. Realizáciou činnosti nedôjde k narušeniu žiadneho prvku ekologickej stability krajiny. Nebude taktiež narušený žiadny ekosystém s hodnotnými rastlinnými spoločenstvami. Priamo v lokalite umiestnenia činnosti nie sú zaznamenané ani endemitické, ani iné výskytu vzácnej fauny a flóry, ani inak chránené rastliny a živočíchy.

6. POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI A ČASOVÉHO PRIEBEHU POSUDZOVANIA

Posúdenie očakávaných vplyvov vychádza z identifikácie vplyvov pri podobných činnostiach, ich významnosti, intenzity a časového pôsobenia. Vplyvy môžu byť priaznivé a nepriaznivé. Posúdenie vplyvov v tejto stati sa sústredilo na významnosť a časový priebeh pôsobenia. Vplyvy môžu pôsobiť na typ prostredia, spôsobom adaptácie, ktorý je vratný alebo nevratný.

Zámer rieši transformáciu plochy pre vzlety a prílety na osobitné letisko. Podľa miery pôsobenia vplyvov pri realizácii zámeru boli stanovené nevyhnutné preventívne a ochranné opatrenia a zásahy voči prípadným prostrediu škodlivým aktivitám. Ich cieľom je zachovanie ekologických procesov v ekosystémoch v okolitom území a aby sa zabezpečilo ekologicky optimálne a racionálne využívanie ekosystémov ľudskou spoločnosťou a ochrana územia, prírodných javov a organizmov pre ich vedecký, kultúrny, náučno-poznávací, výchovný a ekonomický význam.

7. PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE

Činnosť bude umiestnená vo vnútrozemí, v dostatočnej vzdialenosti od hraníc so susednými štátmi a jej vplyvy nebudú také, aby akýmkoľvek spôsobom negatívne ovplyvnili životné prostredie, ani obyvateľstvo susedných štátov.

8. VYVOLANÉ SÚVISLOSTI, KTORÉ MÔŽU SPÔSOBIŤ VPLYVY S PRIHLIADNUTÍM NA SÚČASNÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V DOTKNUTOM ÚZEMÍ

Počas realizácie činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nedôjde k vyvolaným investíciám.

9. ĎALŠIE MOŽNÉ RIZIKÁ SPOJENÉ S REALIZÁCIOU NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Po zrealizovaní stavby, okrem vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia, ktoré nebudú závažné, nebude dochádzať k žiadnym iným nežiaducim vplyvom a činnosť nebude rizikom pre svoje okolie.

10. OPATRENIA NA ZMIERNENIE NEPRIAZNIVÝCH VPLYVOV JEDNOTLIVÝCH VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

K opatreniam na prevenciu a zmiernenie nepriaznivých vplyvov realizácie činnosti patria jednak opatrenia preventívne, ako aj rôzne opatrenia na zmiernenie a elimináciu nepriaznivých vplyvov. Prístup na osobitné letisko bude po jestvujúcich komunikáciách.

PREVENTÍVNE OPATRENIA A OPATRENIA NA ZMIERNENIE, MINIMALIZÁCIU, ELIMINÁCIU A KOMPENZÁCIU NEGATÍVNEHO VPLYVU ČINNOSTI NA ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA:

1. Všetci piloti, ktorí budú osobitné letisko využívať, musia poznať legislatívne a technické podmienky na prevádzku osobitného letiska.
2. Plocha osobitného letiska ostane v súčasnom prírodnom stave (nedôjde k zmene trvalých trávnatých porastov na spevnené plochy, ani k výrubu stromov).
3. Pri prevádzke osobitného letiska bude dodržané obmedzenie podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov – lietadlá nebudú vzlietať a pristávať nad územím NP Slovenský raj.
4. Na let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, na území na ktorom platí tretí stupeň ochrany a ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.
5. Lety realizovať tak, aby nebol rušený nočný pokoj.
6. Všetky činnosti v prevádzke osobitného letiska sa musia riadiť všeobecne platnými predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia.
7. Z hľadiska požiarnej bezpečnosti stavby, je potrebné hlásiť všetky vzniknuté situácie, ktoré by mohli ohroziť samotnú prevádzku letiska, alebo jej okolie.
8. Pri prevádzke navrhovanej činnosti v plnom rozsahu rešpektovať legislatívne ustanovenia týkajúce sa ochrany prírody a krajiny a rešpektovať v plnom rozsahu návštevný poriadok NP Slovenský raj.
9. Zabezpečovať a vyžadovať vyhovujúci technický stav využívaných dopravných prostriedkov.

11. POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA ČINNOSŤ NEREALIZOVALA

V prípade, že by sa činnosť „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nerealizovala, ostala by situácia v tejto lokalite ešte určitú dobu v súčasnom stave. Bez transformácie plochy pre vzlety a pristávanie na osobitné letisko by činnosť v zmysle požiadaviek novelizovaného leteckého zákona, zjeme už nemohla byť prevádzkovaná, resp. by sa hľadalo iné kompromisné riešenie zhodné s aktuálne platnou legislatívou na pokračovanie činnosti, tak ako je v súčasnosti prevádzkovaná. Po zohľadnení menších negatívnych vplyvov realizácie činnosti bude jej celkový prínos pre lokalitu umiestnenia a aj pre návštevníkov Slovenského raja z viacerých kritérií pozitívny.

12. POSÚDENIE SÚLADU NAVRHOVANEJ ČINNOSTI S PLATNOU ÚZEMNO PLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU A ĎALŠIMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI

Povolenie činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ je v súlade územným plánom obce. V roku 2013 (10.6.2013) vydala dotknutá obec Hrabušice súhlas na využívanie riešených plôch pre vzlety a prílety ultraľahkých lietadiel (príloha EK-08). V zmysle územného plánu obce Hrabušice (Územný plán obce Hrabušice, december 2016) je pre územný celok UC25, t.j. rozvojové územie pre služby v cestovnom ruchu uvedené, že v kontakte s týmto zastavaným územím sú navrhované športové aktivity bez umiestnenia stavieb. Odporúčané je športové lietanie, jazda na koni a pretekárske dráhy pre nemotorové vozidlá.

13. ĎALŠÍ POSTUP HODNOTENIA S UVEDENÍM NAJZÁVAŽNEJŠÍCH OKRUHOV PROBLÉMOV

Vzhľadom na nezávažné negatívne vplyvy posudzovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia, ktoré boli v tomto zámere analyzované a posúdené, a taktiež vzhľadom na pozitívny prínos pripravovanej činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ nie je potrebné v ďalšom stupni realizovať ďalšie hodnotenia posudzovanej činnosti na životné prostredie. V projektovej dokumentácii budú upresnené a detailnejšie spracované technické parametre osobitného letiska.

V. POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU

4. TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Pre výber optimálneho variantu neboli vybrané na porovnanie žiadne kritériá. Ide len o zabezpečenie administratívne potrebného postupu pre pokračovanie v súčasnosti prevádzkovanvej činnosti vzletovej a pristávacej plochy na osobitné letisko.

5. VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU ALEBO STANOVENIE PORADIA VHODNOSTI PRE POSUDZOVANÉ VARIANTY

Pre túto činnosť nie sú posudzované a porovnávané varianty. Realizácia posudzovania vyplynula z novelizovaného leteckého zákona, s požiadavkou transformovať vzletovú a pristávaciu plochu na osobitné letisko. Osobitné letisko podlieha posudzovaniu v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. Variant realizačný a nulový je však v tomto prípade zhodný.

6. ZDÔVODNENIE NÁVRHU OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Projektové riešenie činnosti „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ bolo spracované pre konečného užívateľa LABUDA – ASI s.r.o. Ide transformáciu vzletovej a pristávacej plochy umiestnenej mimo zastavaného územia obce v k.ú. obce Hrabušice, v časti Podlesok, v okrese Spišská Nová Ves v zmysle novely leteckého zákona. Uvedená plocha je využívaná od roku 2013 ako vzletová a pristávacia plocha pre lietajúce športové zariadenia. Povolenie na takéto využívanie trávnatých plôch vo vlastníctve navrhovateľa vydala Slovenská federácia ultraľahkého lietania. Nakoľko súčasná potreba rozvoja letectva na športové a rekreačné účely si vyžaduje aj rozvoj technickej infraštruktúry, umožňujúcej prevádzkovanie takejto činnosti bola novelou zákona o civilnom letectve stanovená potreba na transformáciu takto využívaných plôch na osobitné letisko. Transformácia si v prvom stupni schvaľovacieho procesu vyžaduje vydanie rozhodnutia o využití územia príslušným stavebným úradom na zmenu využitia územia na športové a rekreačné účely. Následne v druhom stupni, zmysle leteckého zákona budú dopravným úradom stanovené podmienky prevádzkovania osobitného letiska, a to so zohľadnením bezpečnosti leteckej prevádzky. Ide

v plnom rozsahu o trvalé trávnaté porasty vo vlastníctve navrhovateľa. Celá transformácia je riešená bez stavebných zásahov. Dráha osobitného letiska bude o 70 m dlhšia ako je súčasná VPP a bude naďalej trávnatá, so súčasným využívaním týchto plôch na produkciu sena. Vyznačenie dráhy osobitného letiska sa vykoná prostredníctvom vizuálnych prostriedkov na jej označenie.

VI. MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA

Vo výkresovej časti Zámeru (prílohy EK - 02 až EK – 18) sú zdokumentované environmentálne a technické údaje popísané v texte, doplnené o ďalšie údaje. V prílohe EK - 06 je fotodokumentácia. V prílohe EK-07 je Akustický posudok. Príloha EK-08 zahŕňa povolenia a osvedčenie vzletovej a pristávacej plochy (VPP) a iné vyjadrenia k existujúcej VPP, ako aj k novej dokumentácii pre osobitné letisko.

VII. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU

1. ZOZNAM TEXTOVEJ A GRAFICKEJ DOKUMENTÁCIE

1.1. Zoznam príloh

Situácia širšieho územia s environmentálnymi údajmi v M = 1 : 50 000	EK-01
Mapa CHVÚ Slovenský raj a zón NP Slovenský raj	EK-02
Situácia širších vzťahov v M = 1 : 200 000	EK-03
Situovanie prekážkových rovín – súčasný stav v M = 1 : 10 000	EK-04
Prehľadná situácia – osobitné letisko v M = 1 : 2 000	EK-05
Fotodokumentácia	EK-06
Akustický posudok	EK-07
Stanoviská	EK-08

1.2. Zoznam hlavných použitých materiálov

Kubovčík, V. a kol. 2021: Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia, Dokumentácia pre územné konanie, LABUDA – ASI s.r.o., Hrabušice

1.3. Literatúra

- Baruš, V. a kol., 1989: Červená kniha ohrozených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSSR, SZN, Praha
- Bátora J., 2016: Územný plán obce Hrabušice, Hrabušice
- Bél, A. a kol. 2009: Územný plán VÚC Košický kraj, zmeny a doplnky 2009, úplné znenie Košice 2009
- Bertová, L. (ed.), 1984, 1985, 1988, 1992: Flóra Slovenska IV/1-4, Veda, Bratislava
- Čaputa, A. a kol., 1982: Atlas chránených živočíchov Slovenska, Obzor, Bratislava
- Červenka, M. a kol., 1986: Slovenské botanické názvoslovie, Príroda, Bratislava
- Fusán, O. a kol., 1963: Geologická mapa ČSSR, list M – 34-XXVII Vysoké Tatry
- 1 : 200 000, UÚG Praha
- Fusán, O., a kol., 1963: Vysvetlivky k prehľadnej geologickej mape ČSSR 1:200 000. UÚG Praha
- Gross, P., a kol., 1999: Geologická mapa Popradskej kotliny, Hornádskej kotliny, Levočských vrchov, Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny 1 : 50 000, GÚDŠ Bratislava
- Hanzel, V. a kol., 1967: Základná hydrogeologická mapa ČSSR, 1 : 200 000, UÚG Praha
- Izakovičová, a kol., 1997: Krajinná ekologická podmienky trvalo udržateľného rozvoja
- Lukniš, M. a kol., 1972: Slovensko - Príroda, Obzor Bratislava

14. Kyselová, Z., Paclová, L., Šoltés, R., Šoltéssová, A., 1994: Červená listina endemických, chránených a ohrozených druhov taxónov flóry. In: Vološčuk a kol., Tatranský národný park, Gradus Liptovský Mikuláš
15. Malinovský, V. a kol. 2014: Územný plán VÚC Košický kraj, zmeny a doplnky 2014, Košice
16. Malinovský, V. a kol. 2017: Územný plán VÚC Košický kraj, zmeny a doplnky 2017, Košice
17. Matejka, A. a kol., 1967: Geologická mapa ČSSR 1 : 500 000, UÚG Praha
18. Matula, M. a kol., 1985: Atlas inžinierskogeologických máp SR 1 : 200 000,
19. GÚDŠ Bratislava, PF UK Bratislava
20. Mazúr, E., Lukniš, M., 1978: Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geografický
21. časopis, 30, 2, str. 101-125, Bratislava
22. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Regionálne geomorfologické členenie SSR. Mapa v mierke 1:500 000. GÚ SA V, Bratislava.
23. Mazúr, E. a kol., 1980: Atlas SSR, Geografický ústav SAV, Bratislava
24. Midriak, 1993: Únosnosť a racionálne využívanie územia vysokých pohorí Slovenska
25. Michalko, J. a kol., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, SSR, Veda, Bratislava
26. Randuška, D., Križo, N., 1983: Chránené rastliny, Príroda, Bratislava
27. Supuka, J., Schlampová T., Jančura, P., 1999: Krajinárska tvorba, TU Zvolen, FEE
28. Supuka, J., 2000: Ekológia urbanizovaného prostredia, TU Zvolen, FEE
29. Vaškovský, I. 1973: Geologická mapa kvartéru Slovenska v M = 1 : 500 000, GÚDŠ Bratislava
30. Súpis pamiatok na Slovensku, 1969, Osveta Bratislava

Internetové zdroje:

- www.hrabušice.sk
- www.enviroportal.sk
- www.air.sk
- www.shmu.sk
- www.minv.sk
- www.sazp.sk
- www.sopsr.sk
- www.statistics.sk
- www.geology.sk
- www.pamiatky.sk

2. ZOZNAM VYJADRENÍ A STANOVÍSK

1. Slovenská federácia ultraľahkého lietania: Osvedčuje vzletovú a pristávaciu plochu Hrabušice - Podlesok označenú ako VPP HP na letovú prevádzku lietajúcich športových zariadení, V Bol'kovciach 23.9.2013
2. Slovenská federácia ultraľahkého lietania: Schvaľuje vzletovú a pristávaciu plochu Hrabušice - Podlesok (VPP HP) na letovú prevádzku lietajúcich športových zariadení, V Bol'kovciach 23.9.2013
3. Obec Hrabušice: Vzletová a pristávacia plocha ultraľahkého lietania – súhlas dotknutej obce, list. č. j.: 644/2013, zo dňa 12.6.2013
4. Letecký úrad Slovenskej republiky, Letisko M.R. Štefánika: Schválenie Smernice č.6 Slovenskej federácie Ultraľahkého lietania, list č. 311-898/2000, zo dňa 30.6.2000
5. RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi: „Osobitné letisko Hrabušice – Podlesok, zmena využitia územia“ – vyjadrenie k projektovej dokumentácii, list č. HŽP-3375/1230/2021-3878/2021, zo dňa 21.06.2021

3. ĎALŠIE DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

Celá posudzovaná činnosť je v súlade s územným plánom obce Hrabušice. Činnosť je jestvujúca a je prevádzkovaná od r. 2013 na základe povolenia Slovenskej federácie ultraľahkého lietania. Lokalizovaná je v k.ú. Hrabušice, na pozemkoch navrhovateľa, v Ochrannom pásme Národného parku Slovenský raj. Územie, ktoré je predmetom zmeny využitia územia, predstavujú parcely, resp. časti parciel KN-C: 1791/47 a 1791/34, 1791/46 a 1791/10. Sú to parcely evidované ako trvalé trávne porasty. Parcely sú lokalizované mimo zastavaného územia obce, približne 700 – 900 m VSV od okrajových obytných častí obce Hrabušice a približne 600 - 800 m SSV od okrajových obytných častí obce Betlanovce. Územie je dostupné z areálu Malý Majer Podlesok, ktorý je taktiež vo vlastníctve navrhovateľa. Malý Majer je dopravne napojený na cestu č. III/3227 Hrabušice - Stratená.

Z hľadiska ochrany prírody a krajiny je činnosť umiestnená v území s 2. stupňom územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Parcely vzletovú a pristávaciu dráhu nie sú priamo začlenené do OP NP Slovenský raj, okolité parcely už sú jeho súčasťou. Aj keď ide o jestvujúcu činnosť, je pre potrebnú zmenu využitia územia v zmysle platnej novej legislatívy potrebné transformovať (prekategorizovať) uvedenú plochu na osobitné letisko. Z týchto dôvodov požiadal navrhovateľ o upustenie od variantného riešenia, ktorému príslušný orgán, t.j. Okresný úrad Spišská Nová Ves, Odbor starostlivosti o životné prostredie vyhovel.

Prevádzková doba budúceho osobitného letiska bude v dennej dobe od 06,00 hod. do občianskeho súmraku. Intenzita príletov a odletov bude minimálna. Uvažuje sa s maximálnou intenzitou 10 príletov a odletov denne. Z uvedeného počtu budú 2 odlety a prílety realizované po 18,00 hod. Osobitné letisko vzhľadom k svoj charakter nebude využívané v zimnom období v čase, keď sa na uvedených pozemkoch bude nachádzať súvislá vrstva snehu.

VIII. MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU

RNDr. Helena Barošová, PROEKO - Environmentálne služby

december 2021

IX. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

1. SPRACOVATELIA ZÁMERU

Spracovateľ: RNDr. Helena Barošová, PROEKO - Environmentálne služby
PRODESIGN STUDIO, s.r.o.
LABUDA-ASI s.r.o.
D2R engineering, s.r.o.

Vedenie úlohy: RNDr. Helena Barošová
Odborne spôsobilá osoba na posudzovanie vplyvov činnosti na životné prostredie, zapísaná do zoznamu MŽP SR pod č. 159/97-OPV v oblastiach činnosti: ťažba, úprava a podzemné uskladňovanie ropy a zemného plynu, energetické stavby, líniové stavby, stavby pre odpadové hospodárstvo, vodné stavby, výstavba objektov na rekreáciu a cestovný ruch a stavby obytné a občianske.

Autori: RNDr. Helena Barošová
Ing. arch. Viliam Kubovčík
Ing. Štefan Labuda
Ing. Richard Drahoš

**2. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) SPRACOVATEĽA
ZÁMERU A PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU
NAVRHOVATEĽA:**

Svojim podpisom potvrdzujem, že údaje uvedené v zámere vychádzajú z aktuálnych poznatkov o stave životného prostredia v posudzovanom území a žiadna dôležitá skutočnosť, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť životné prostredie nie je vedome opomenutá.

Spracovateľ zámeru
- vedenie úlohy:

RNDr. Helena BAROŠOVÁ
PROEKO–Environmentálne služby
Hraničná 5
058 01 P O P R A D

Potvrdenie správnosti údajov
za navrhovateľa:

Ing. Štefan Labuda, konateľ spoločnosti
LABUDA-ASI s.r.o.
Obchodná 52/30
053 15 H R A B U Š I C E